

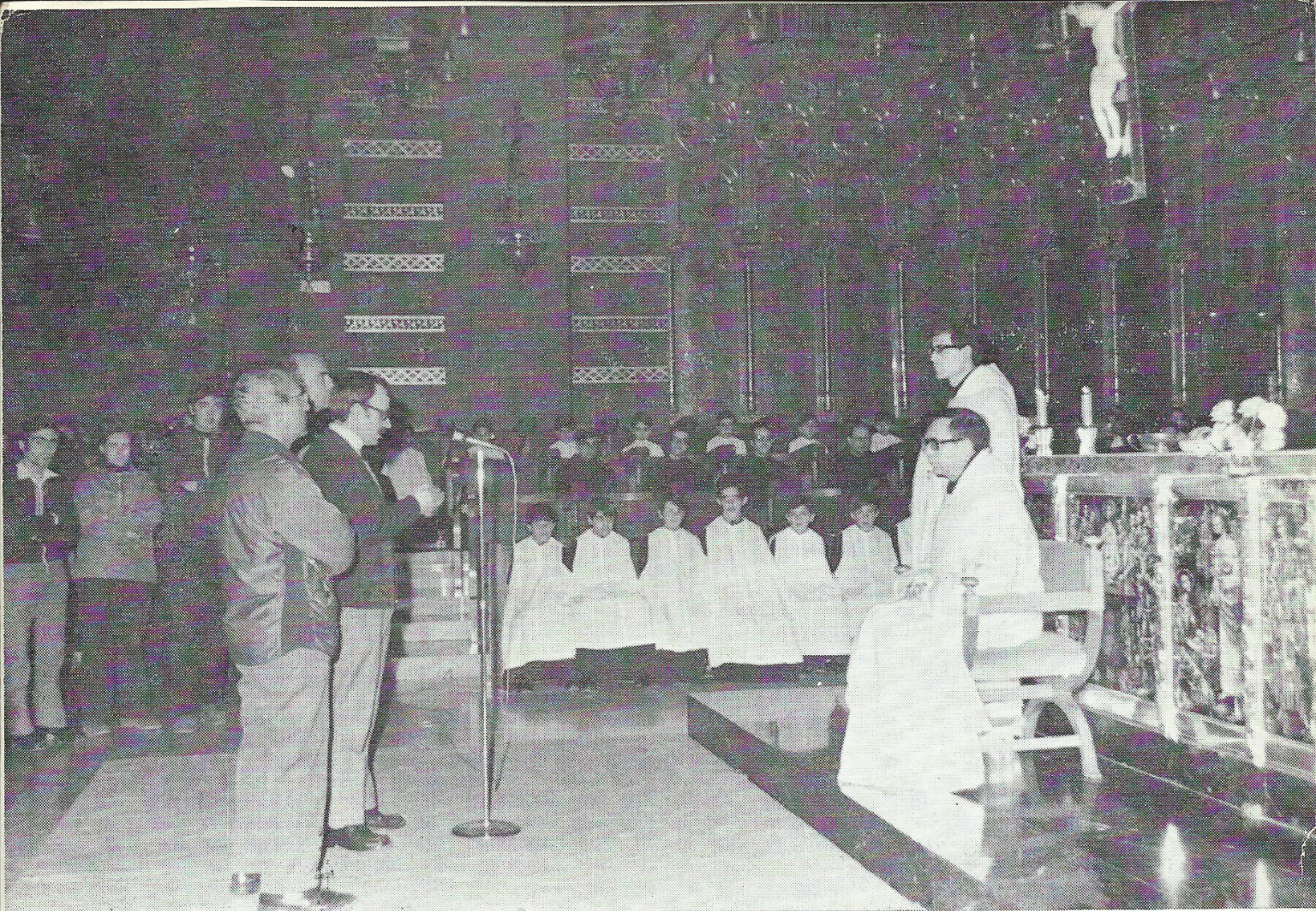
CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

Circular per als socis - N.º 153

Gener - Març 1974

El nostre president, en el moment de l'ofrena de "LA FLAMA", al Pare Abat i Comunitat de Montserrat.
Clixé: Arxiu de Montserrat.

SUMARI:

LA FLAMA.

ELS PIRINEUS SOLITARIS (II), per Jaume Fabrés i Amorós.

ESPUARNES, per J. Garriga.

COVA DE LA CANAL DEL SOLITARI, per Salvador Vives i Jorba.

COSES DEL LLENGUATGE, per Ramon Cabeza i Sabater.

DEL NOSTRE FOLKLORE - "El Pelegrí de Tossa", per Ag. Fabra i Bofill.

CRÒNICA: Assemblea General anual reglamentària de socis. Junta Directiva pel curs de l'any 1974. Activitats del 1973. Actes i conferències. Altres notícies. V Renovació de la Flama de la Llengua Catalana.

NECROLÒGICA: Rosend Grané i Civil.

BIBLIOTECA: Relació de llibres entrats.

SECCIÓ D'ALTA MUNTANYA (S.A.M.): Reunió reglamentària. Nova Junta i activitats més importants realitzades per la Secció. Programa a seguir. X Cursa d'Esquí del Vallès: Núria-Puigmal-Núria. Campament d'Hivern sobre neu, per Francesc Soler i Llamas.

SECCIÓ D'INVESTIGACIONS SUBTERRÀNIES (S.I.S.): Assemblea General reglamentària de la Secció. Nova Junta. Resum general del curs de 1973.

SECCIÓ DE CIÈNCIES NATURALS: Breu història. Junta per l'any 1974.

EXCURSIONS REALITZADES.

GRAVATS (interior): Gràfic de la Cova de la Canal del Solitari: Topografia, Salvador Vives i Jaume Centelles; dibuix, Salvador Vives. - El Pelegrí de Tossa. Clixé, Josep Noguera.

PORTADA:

"BISAURIN"

CLIXÉ: ANTONI GARRIGA I RIUS

Adherit a la
F. C. M.
i
F. C. E.

Circular per als socis n.º 153

GENER - MARÇ 1974

CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

LA FLAMA

L'any 1968, es complia el centenari de la naixença de Pompeu Fabra (havia mort a Prada de Conflent, a la Catalunya francesa, el Nadal del 1948). Durant el 1968, que es titulà "l'any Fabra", es celebraren actes a tots els països catalans, honorant la memòria del Mestre; seny ordenador de la llengua catalana moderna.

Un d'aquests actes, fou el d'encendre una torxa al peu de la tomba de Fabra, al cementiri de Prada i a peu portar-la fins a Montserrat. Uns equips d'excursionistes, de tot Catalunya, foren els que tingueren cura d'aquest trasllat. Els terrassencs també hi érem presents. La recollírem al cim de La Mola, de Sant Llorenç del Munt, de mans dels excursionistes de Sabadell i la portàrem cap al Pont de Vilomara i Manresa. L'endemà els manresans la duïen fins a Montserrat i allí es dipositava la flama de la llengua, en una llàntia que crema a l'atri de la Basílica Montserratina. I ara cada any, al quart diumenge de febrer es celebren els actes de Renovació de la Flama de la Llengua Catalana, a Montserrat i a partir d'aquest any, s'ha instaurat la DIADA DE LA LLENGUA CATALANA, amb la programació d'actes per totes les terres catalanes.

Aquest últim febrer, s'ha renovat per cinquena vegada la flama de la llengua i els terrassencs, hi hem pres una part molt activa com a organitzadors.

Aquest amor a la flama simbòlica, és el que sentim per la nostra llengua i cal dir que, per totes les llengües sentim el mateix respecte, perquè són un do de Déu, que tots els homes ens trobem arapat a l'ànima des del bressol.

La nostra llengua, passa greus vicissituds, des de fa molts anys i bé cal, per part de tots un constant esforç, per mantenir-la i enaltir-la, cada dia més neta i més pulcra.

ELS PIRINEUS SOLITARIS

(II)

BISAURIN. Aquest pic de 2.669 m. correspon a la vall de Hecho a Navarra. Podríem potser dir-ne el “pendant” del Canigó, per la seva situació de vigia i darrer gran pic de la carena. El Canigó domina els Pirineus de llevant, el Bisaurin els de ponent, solament que el Bisaurin és ben espanyol encara. Més enllà d'aquest pic la serralada s'abaixa sobtadament cap al país basc. Entre ell i l'Atlàntic cap gran muntanya. Sols l'Auñamendi, o muntanya sagrada dels bascos, que no arriba als 2.000 metres. Al nord del Bisaurin hi ha el circ de Bernera, on el segle passat venien a acampar durant molts estius, alguns nobles de París, instal·lant uns “campings” de gran confort i comoditats, com els que instal·lava a Ordesa el famós Baró de Lassus. Prop del pic es troba també el llac d'Estaens, una remarcable curiositat natural, car està íntimament reclòs gairebé pels quatre costats, llevat d'una estreta escapada d'aigua, al nord. Té a la vora els pics de la Rueba del Boso i el Castillo de Achert o pic del Acherito. El Bisaurin té un horitzó immens, per veure el qual està justificada la seva visita. Russell deia que aquest pic és un lleó ajagut de cara al mar, i en efecte, des del pic d'Aspe, apar un animal en repòs. La seva fesomia és molt particular.

S'ha dit que la seva visió recorda les muntanyes de l'Atlas i de l'Abissínia. La panoràmica que es domina és, vers llevant, plenament muntanyosa, mes vers ponent els ulls cauen damunt unes regions verdes com l'Irlanda i el país de Gales, plenes d'espessos i magnífics boscos.

CERCLE DE YP. LA COLLARADA. Massís situat a llevant de la vila de Canfranc. “El més misteriós dels cercles”, en digué Beraldi. La Peña Collarada presideix el Cercle de Yp al sud, formant part de la trilogia de pics que tenien ja, en el segle de les descobertes, fama de selvatges i allunyats: El Bisaurin, el Cotiella i la Collarada. La vista d'aquest és també infinita, incomparable, gràcies al seu isolament. Els francesos han buscat la traducció del seu nom en *colorada* o roja, però la veritat és que és un pic gris i no vermell; em sembla millor la versió de Mallada, definint-la “Collada dorada”, de l'aspecte que pren a la posta. Però encara és millor l'opinió de que Collarada o “collarata” en el dialecte del país vol

dir estimbats, dels quals n'està voltat aquest pic. Des del pic, el Cercle de Yp apareix estrany i ombrívol. Pel Comte Russell és un murallam quina sola vista ja dóna pesadilles, tant és fosc, sever i desolat. Circ tancat per muralles, agulles i cilindres, vetllant el son d'un llac solitari, l'aigua del qual s'escapa vers Canfranc a través d'espessos boscos, àdhuc en bon temps, aquesta contrada inspira horror i hom pensa en aquells temples que els grecs dedicaven al Terror.

Però encara el que més frapa d'aquest cercle, sempre segons l'autor del "Souvenirs", és un forat prodigiós, al sur del llac de Yp, que atravessa tota una muntanya, i dibuixa un veritable túnel natural de més de 25 metres de diàmetre, darrera el qual hom veu passar les boires a l'altra banda. Quina causa ha pogut produir un tal orifici a 2.000 m. d'altitud? Serien les aigües de l'Oceà que recobrí algun temps el Pirineu?

PARTAGUA. Des del poble de Panticosa és un meravellós espectacle veure aquest massís. Partagua és un gran castell defensat per enormes bastions i torratxes, potser semblant a la nostra Serra de Cadí, però més alt, més orgullós i vertiginós, de colors més variats i calents. L'aspecte de gran fortalesa és més acusat cap al tard, quan el sol treu el màxim relleu de la rara arquitectura dels estrats i les plataformes rogenques d'aquest monument de 20 quilòmetres de llargada.

El cim culminant d'aquest massís és la Peña Telera (2.744 m.). La primera ascensió coneguda correspon al savi Edouard Wallon amb el guia Latour de Cauterets, el juliol de 1877, per la Canal de la Cabicheriza, en el vessant del poble de Tramacastilla, més al sud de Panticosa. L'ascensió al pic es fa per una enorme escalinata de cornises, en unes 7 hores. El panorama també és grandíols, imponent. Cap a ponent, les formes dislocades de Yp; cap a llevant, la vista va pujant pel Tendenera i vers el Mont Perdut, en la mateixa direcció en que es projecta aquesta gran cadena de 50 Qm. produïda per l'aixecament del grup del Mont Perdut, a què fèiem al·lusió al començar. Recórrer la llarga carena de la Partagua és un plaer pirineista poc o gens gustat en l'actualitat, del qual tan de bé en diu el savi Wallon en la crònica que de la dita exploració va donar en l'Anuari del C.A.F. de l'any 1877.

AÑISCLO. Voler descobrir els encants d'Ordesa potser seria massa pedanteria, malgrat que hi han curses que són pràcticament desconegudes per la majoria de visitants. Així jo no em cansaria de recomanar que els que baixin del Refugi de Gòriz, alguna vegada deixin la direcció d'Arazas per Soaso, per a decantar-se, sense baixar, per la carena sud del famós "canyon". El revés del Circ de Gavarnie està descabdellat com un fresc sense parió, i les parets d'Ordesa són visibles amb tota la seva majestat.

Però és el "canyon" germà d'Ordesa el que no rep, ni de molt, tantes visites, aquesta imponent esquerdada que va fer dir a Lequeutre que caldria ésser un gran poeta per a descriure la gran impressió que causen aquests boscos silenciosos, aquestes selves verges embellides en son marc d'infinits roquissers.

El parc d'Ordesa pot ésser comparat a un parc anglès, com realment s'ha fet, perquè la idea que la natura copia a l'art, allà està sempre present a qui ho contempla. Però Añisclo no pot recordar mai un parc. És massa selvatge, impensat i paradoxal. El "canyon" d'Añisclo és molt més estret i feréstec, i les parets sempre tenen l'aire de voler caure damunt vostre. L'estudi d'aquesta preciosa gorja està encara per fer. El "canyon" d'Añisclo no ha tingut gaire sort entre nosaltres. Potser el poc èxit d'aquesta curiositat es deu a la manca de fotografies, per la dificultat de prendre l'estretor de les parets, i sobretot per les condicions d'il·luminació dels seus fondals crepusculars. Jo vaig fer la cursa en companyia d'un fotògraf de Toulouse, que anava amb la intenció de fer el reportatge del "canyon". Aquell home es desesperava contínuament de no poder plasmar adequadament les meravelles que anàvem descobrint!

Si l'excursió es comença pel Refugi de Gòriz, cal pujar al Coll d'aquest nom i baixar en direcció est vers el fondal de Fuen Blanca, per unes terrasses plenes de bells exemplars d'"edelweiss". A Fuen Blanca veureu una de les cascades més boniques, pel meu gust, dels Pirineus. El lloc, ademés, és tan allunyat i suggeridor, que probablement us hi vindran ganes de parar-hi la tenda si en porteu. Més avall de Fuen Blanca, teniu 10 quilòmetres de bel·leses ininterrompudes, fins a la gorja de Pardina, que ve de l'oest. El camí s'esborra, es perd entre la vegetació, us sentiu perdut en una calma vegetal. De sobte haureu de descalçar-vos per a passar a gual a la banda oposada. Arbres magnífics, caiguts alguns damunt d'altres, us barren el pas, o fan com unes arcades naturals, o com palmes abocant-se als

precipicis. El corriol, esborrat a trossos, baixa sovint dintre uns embuts o pous de vegetació. De tant en tant, entre les clarianes dels arbres altíssims, veieu un retall de cel al mig d'unes muralles de vius colors.

Oh, la calitat de la roca d'Añisclo! Parets grogues ratllades de negre, blanques, ataronjades, o àdhuc de color de rosa i morades. Deu quilòmetres preguntant-vos si realment allò no és una fantasia? Sovint veieu saltar cascades des d'altures enormes, pulveritzant-se en el buit, com bandes de fràgils mussolines.

Des de Pardina, la vegetació canvia una mica, es veu brunzir el riu sota espessíssimes capes de fullatge i el camí es dibuixa amb més valentia, car la riquesa forestal ja és poc o molt explotada. A l'esquerra apareix l'edifici monstruós del Sestrales (que indica sis pisos o terrasses). Espècie de gratacels de la natura compost de sis grans muralles escalonades com toscos daus superposats. A l'esquerra del camí hi ha una gorja, que és el llit del riu, que sembla un jaç geomètric de roques, de més de 50 metres d'altura. Moltes cascades salten arreu, d'entre les selves de faigs i avets que cobreixen enterament el paisatge, i no és rar veure els colors de l'iris simultàniament en diferents salts d'aigua.

Encara un altre pic es posa davant els ulls, en aquesta gorja. És el Crespeña, semblant al Sestrales, però al vessant oposat de la vall. S'acaba ja Añisclo llavors, però al final d'un engorjat d'arquitecturades muralles de color violeta, comença la vall de Sant Miquel, amb la famosa gruta de Sant Urboz. Camí del poble d'Escalona, en la carretera de Bielsa, encara es poden contemplar remarcables bel·leses, com una rèplica menor d'Añisclo, però ja la visita al curiós "canyon" és finida.

ESCUAÏN. Heus ací una altra cursa solitària. La gorja d'Escuaïn ha estat dibuixada per Schrader i descrita com una meravella digna dels dos "canyons" pirinencs. En certa manera constitueix una branca despresa d'Añisclo, més avall de la Fuen Blanca. És encara, de molt, més estreta i selvatge que Añisclo. Pot anar-s'hi des de la Fuen Blanca o bé des del poble d'Escuaïn, venint de Bielsa o de Saraville. M'agradaria saber qui puja a aquest poble arraconat i llunyà. Quatre cases i una pobra església en uns serrats de calcari rogenc, i les Tres Sorores per decoració. La gorja comença a partir del poblet. Diu Schrader: És un tall del qual no puc imaginar-me la profunditat, ni puc comparar a cap altre indret dels

Pirineus. Des dels pics d'Añisclo fins a Escuaïn, amb 1.800 metres de desnivell, baixa com un tallat d'arestes vives i parets roges. L'exploració del fons es fa difícil pels accidents naturals, però això més aviat hauria d'ésser un esperó abans que un fre per a decidir anar-hi. Ademés, val la pena recórrer els alts d'aquests espadats, tenint al costat els terrenys estranys que envolten el pic de Sestrales, admirat de baix del "canyon" d'Añisclo. Schrader digué al final de l'entusiasme reportatge que escrigué de la seva visita a la gorja: "Jo no he dit ni la meitat de ço que podria dir d'aquesta bella regió".

Jaume FABRÉS i AMORÓS

ESPURNES

Ens ha semblat escaient reproduir del Butlletí de la Societat Coral Joventut Terrassenca, dels mesos d'octubre-novembre del 1973 un treball signat pel Sr. en J. GARRIGA, perquè els nostres associats el coneixin. Té una gran afinitat amb la nostra manera de pensar. Felicitem al seu autor, ben cordialment.

"Hi ha persones que gaudeixen fent la "guitza" als altres, però no s'adonen que ells també en reben les conseqüències, i com un càstig, sempre es troben amargades. Planyem-les.

Altres persones fan la "guitza" però inconscientment. No s'adonen que molesten. Aquells que, com exemple, amb un transistor engegat obliguen escoltar tothom. No és molt directa la molèstia perquè ells l'ignoren. En uns exàmens a aquests els posaríem: Suspens. Si més tard se n'adonen que molesten, agafen el transistor i un matí de primavera es fiquen dins un bosc. Allà estan sols i poden fer-lo tocar tan fort com vulguin. Però allà necessiten permís de la naturalesa. Molesten les bèsties. Un passarell amb els seus refilets d'amor i a punt de convèncer a l'estimada, a l'engegar, aquests ximplets, el transistor de veu enrogallada, ara l'estimada no el sent i han hagut d'allunyar-se molt tots dos. L'ocell pensa: m'ha ben tocat els nassos aquest "bèstia". Pels ocells les bèsties som nosaltres. Vaja... suposem-ho.

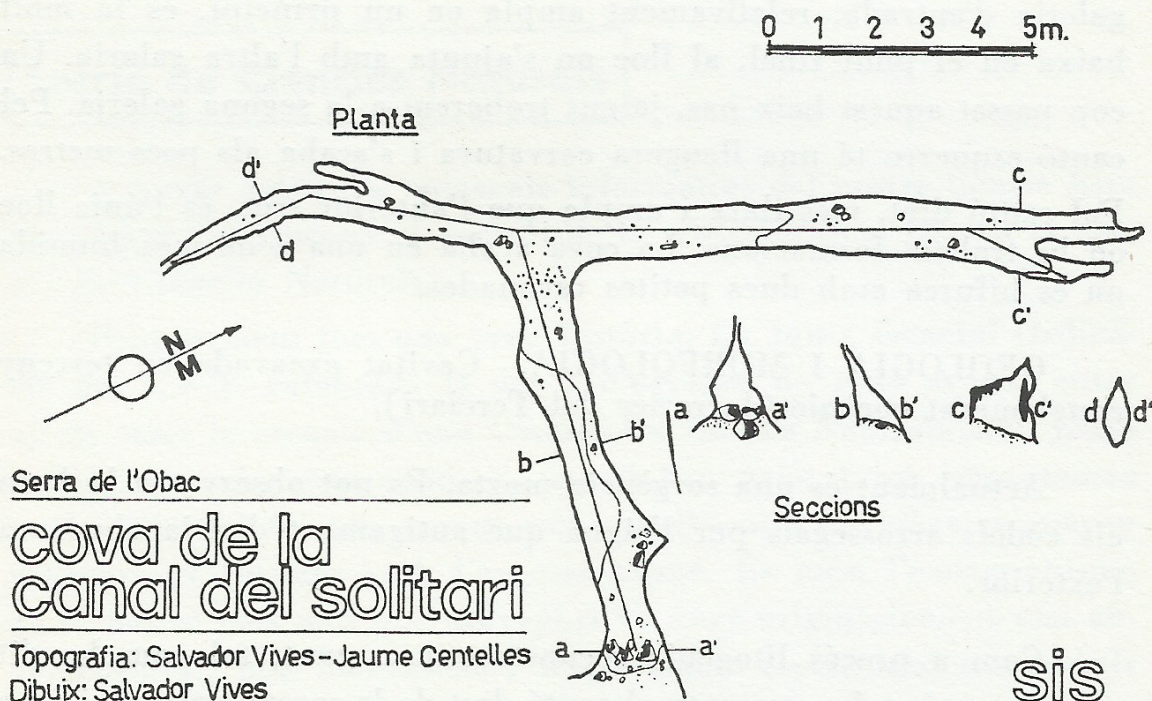
Jo, als del transistor els donaria suspens en naturalisme".

J. GARRIGA

COVA DE LA CANAL DEL SOLITARI

Tot buscant unes cavitats d'aquesta zona de l'Obac, de les quals en tenim referència però que actualment es desconeix el seu emplaçament, el meu amic Jaume Centelles i un servidor en trobàrem una altra, desconeguda fins a la data.

SITUACIÓ. Agafem el camí llegendari anomenat Camí Ral, que segueix la serralada de l'Obac i que antigament conduïa de Sabadell a Manresa. Un cop ens trobem al capdamunt de la canal que davalla a la casa de la Calsina i que s'anomena Canal de la Font del Solitari, seguirem pel cantó esquerre arran de cingle, i quasi al mateix nivell que el Camí Ral, trobarem primer unes balmes i un xic més enllà l'entrada de la cova, de forma triangular. Al davant de la boca, a l'altra banda de canal, hi ha la paret del Paller de Tot l'Any.

COORDENADES. $X = 5^{\circ} 39' 6''$

$Y = 41^{\circ} 38' 29''$

$Z = 700 \text{ m. s.n.m.}$

(Coordenades segons l'Editorial Alpina).

DESCRIPCIÓ. La cavitat consta de dues diaclasses perpendiculars que es creuen entre sí, seguint un mateix estrat. És de dimensions reduïdes tenint inclús d'avançar arrossegat en un punt. La galeria d'entrada, relativament ampla en un principi, es fa molt baixa en el punt final, al lloc on s'ajunta amb l'altra galeria. Un cop passat aquest baix pas, ja ens trobarem a la segona galeria. Pel cantó esquerre té una lleugera corvatura i s'acaba als pocs metres. Pel cantó dret, més llarg i ample que l'anterior tros, és l'únic lloc on hi trobem formacions. La cova acaba en una zona més humida on es bifurca amb dues petites raconades.

GEOLOGIA I MORFOLOGIA. Cavitat excavada en terreny conglomerat eocènic (darreries del Terciari).

Actualment és una sorgència morta. Es pot observar a la boca els còdols arrossegats per l'aigua que antigament deuria abocar a l'exterior.

Com a procés litogènic reconstructiu, aquest, tal com he dit abans, només se'ns presenta al cantó dret de la segona galeria, i amb bastanta intensitat. El restant de la cavitat és nul en aquest aspecte.

ALTRES DADES. El recorregut total de la cova és de 29 m.

Va ésser explorada i topografiada el dia 15 d'abril de 1973. En aquesta exploració i en altres de posteriors que s'hi han realitzat, no s'hi ha trobat cap indici de fauna cavernícola, fora de les conegudes aranyes "Meta", que tant abunden a les cavitats d'aquesta zona.

Salvador VIVES I JORBA

Juny del 1973

COSES DEL LLENGUATGE

Definició del català

Nocions històriques i ortogràfiques

Se'ns demana que parlem del català.

—Com el definirem? —ens fem la pregunta.

—El català, com a idioma, és una llengua romànica del grup occidental, amb trets comuns a les llengües iberoromàniques. És parlada actualment als Països Catalans (part, a França), inclosa la ciutat d'Alguer, a Sardenya (Itàlia) i a la regió del Carxe, dins la província de Múrcia. Al Principat d'Andorra és l'única llengua oficial.

—Què és el llenguatge?

—El conjunt de paraules amb què expresseu les nostres idees i sentiments.

—Quin és el Segle d'Or de la poesia catalana?

—Un segle abans del de la castellana, el XV. No s'ha d'oblidar que mig segle abans d'estar format el castellà, ja ho estava el català. Cosa lògica, si es té en compte la nostra major proximitat a Roma. Així ho afirmà Marcelino Menéndez Pelayo, acadèmic.

—Per què no s'ha estès tant com el castellà?

—Si els Reis Catòlics no haguessin reservat la colonització d'Amèrica als naturals d'altres províncies, avui tal vegada es parlaria català a aquell continent. No té res de particular que l'idioma que ha viatjat més, el castellà, s'hagi enriquit i ampliat més que el que es va quedar a casa. Així mateix ho diu Fèlix Ros, premi nacional de literatura.

—Èpoques d'apogeu?

—La llengua catalana era i és el vehicle d'una literatura riquíssima que ha tingut dues èpoques d'apogeu: la primera, des de l'Edat Mitjana fins al Renaixement europeu. La segona, des de la Renaixença catalana fins avui, que ofereix de tot: poesia, novella, teatre, viatges, assaigs, història, filosofia, medicina, pedagogia, esports...

—Hi ha tants dubtes com en castellà, quan s'han d'escriure paraules amb "g" o amb "j"?

—Sens dubte els hi trobareu per altres costats, però en aquest cas, pocs. El mateix so que representem per "j" davant les vocals "a-o-u", és escrit sempre "g" davant "e-i". Com per exemple: jardí, pluja, rajar, joc, just; però: gent, pluges, mengen, gibrell. Es així la frase: "La Saiola raja poc, però els Caus no ragen!"

—No hi ha excepcions?

—Les que corresponen davant els grups "ecc" i "ect", com: subjecte, projecte, injecció, i en els mots: jerarquia, jeroglífic, jersei, majestat, així com en els noms bíblics: Jesús, Jeroni, Jerusalem...

—Una última consideració?

—La de que potser no ens adonem prou de la meravella que representa el llenguatge, tant el parlat com l'escrit, sigui de l'idioma que sigui. L'home té diversos avantatges sobre els animals, com són per exemple l'ús del foc, dels vestits, l'agricultura, l'utilitatge, la possessió d'animals domèstics; però cap d'aquests avantatges és tan important com el llenguatge.

Ramon CABEZA I SABATER

DEL NOSTRE FOLKLORE - "El Pelegrí de TOSSA"

UNA TRADICIÓ QUE NO MOR:

Enguany el nostre Centre, per la diada de Sant Sebastià, dia 20 de gener i de faisó oficial, va organitzar una assistència col·lectiva a la tradicional peregrinació: TOSSA DE MAR a SANTA COLOMA DE FARNERS que anualment es realitza en compliment del jamai incomplert Vot del Pelegrí des de la seva llunyana instauració ara fa més de cinc segles i mig.

Vàrem ésser una bona quarentena, els companys i companyes terrassencs que vàrem acompanyar al Pare Pelegrí, formant part del total de 526 pelegrins —entre ells, una trentena a peu nu— en el seu pietós caminar entre carenes i boscúries de la bella comarca de La Selva, des del Coll de Terra Negra que clou la vall de Tossa, fins al poble de SILS i d'allí pel dur i monòton asfalt de la ruta —fi de tarda hivernenca i captard inoblidable— a deixar-lo dins la humil capella de Sant Sebastià a la vila de SANTA COLOMA, entre el fervor i l'emoció multitudinària i expectant de la seva població i bona part de l'ampla rodalia i d'altres més allunyats punts de la nostra terra.

L'endemà, un grup més reduït dels nostres companys, acompanyà també al pelegrí al seu joïós retorn a TOSSA. Un bell retorn dins la boira diurna i amenaçadora i entre les primeres ombres de la nit, esdevinguda serena i glacial fins a deixar la cansada i joiosa comitiva dins la seva vila, remorosa i endiumenjada, amb les seves lluminàries i el seu aldarull ple d'expectació i d'alegria. Fou quan al peu de les vetustes, romàntiques i evocadores muralles de Vila Vella, sota les gegantines teieres espeternegant de flames i de foc i abrusants de calor i de llum viva, s'aixecava dominadora sobre les blanques casetes de pescadors i la mar propera, fosca, llisa i mandrosa de quietuds remoroses, la cantúria d'un poble —d'un estimat poble nostre— encara no del tot malejat per les marors dels actuals estius enfollits de babilònica febroisia:

*— Ja s'ha complert el vot dels avis
i han perfumat tots els camins
les oracions dels vostres llavis
i els sofriments dels pelegrins.*

*— Enmig de camps i de boscúries
de fred, de vent i de perills
complim el vot fa cinc centúries
i el compliran els nostres fills...*

Fa exactament quaranta anys, el nostre malaguanyat consoci recentment desaparegut d'entre nosaltres, admirat folklorista i excel·lent escriptor Sr. AGUSTÍ FABRA i BOFILL, va realitzar la peregrinació, i d'aquesta, ha llegat un bell treball cinematogràfic molt remarcable —sobretot tenint en compte, la seva època de realització, any 1934— inclòs dins de les seves monumentals i malauradament poc divulgades cintes, que formen el conjunt titulat "FOLKLORE DE CATALUNYA". Del mateix motiu, ens ha arribat a nosaltres, la seva corresponent i molt adequada versió literària.

Molt ens complau oferir als nostres lectors, aquesta encisadora i viva narració, la qual, no obstant els anys transcorreguts, hom pot reviure —exactament com la visquérem nosaltres enguany, pelegrins del 1974— la fresca i apassionada espontaneïtat popular dels personatges, invariables, tot i les generacions transcorregudes, les cerimònies i els costums que resten quasi intactes fins a la data. Valors uns i altres, que fan d'aquesta Peregrinació del Vot del Pelegrí, una de les fites espirituals més íntegres i més emotives que del malmenat llegat dels segles, tenim avui sortosament vivents dins els nostres oblidadors i inconscients dies. Mateu FUSALBA I BOSCH

El desig de poder adjuntar al nostre film "Folklore" les escenes més típiques de la Festa del Pelegrí, va fer-nos anar a Tossa en una època en la qual potser no hi hauríem anat mai: en el cor de l'hivern, en ple mes de gener.

L'òmnibus de Tossa portava com a passatgers, ultra a nosaltres, un matrimoni de mitja edat i un parell de noies de la vila que, després d'una anyada de servir a Barcelona, retornaven a veure llurs familiars, amb motiu de la Festa del Pelegrí.

Havíem sortit de Blanes que ja era ben fosc i dessota un cel de plom. A Lloret baixà la parella matrimonial i els altres tres passatgers continuàrem fins a Tossa. L'auto, un estri bastant anti-

quat, va córrer lleuger fins que enfilàrem la pujada al serrat de la Palomera; aleshores, fins dalt el coll, li calgué esbufegar de valent tot resseguint la carretera que s'entafura per dintre unes espesses suredes i pinars, els quals gairebé eren imperceptibles, tanta era la fosca regnant. En arribar dalt el coll, els raigs intensos i intermitents del far de Tossa ens feren adonar que roinejava.

Tan bon punt posàrem els peus a Tossa ens donàrem compte de la gran expectació que, per tota la vila, havia desvetllat la festa de l'endemà. A tot arreu, pels carrers, cafès, fondes i cases particulars, no es parlava d'altra cosa: Qui serà *es Pelegrí* enguany? Heus ací un curiós i escaient enigma que és consubstancial amb aquesta festa.

La tradicional festa del Pelegrí data del segle XV. El senyor Rector de Tossa va contar-nos el seu origen: Una terrible pesta flagellava d'una manera espantosa tots els habitants d'aquella vila marinera, els quals davant la impotència d'aturar pels medis humans aquella calamitat, s'apressaren a recórrer als divins i tot el poble, amb les seves autoritats al davant, feren una prometença: Tossa enviaria cada any, en místic romiatge, un pelegrí a fer una ofrena a Sant Sebastià, en la capella del màrtir més pròxima fora del terme, que s'escaigué ésser la que existeix a Santa Coloma de Farners. Des de fa cinc segles, doncs, sigui quin sigui el temps que faci, el dia de Sant Sebastià la vila de Tossa tramet un pelegrí a complir la prometença i al qual gairebé sempre segueix un grup d'altres devots, la prometença dels quals solament consisteix en acompanyar el Pelegrí en el seu devotíssim romiatge.

El càrrec de Pelegrí l'atorga, per un rigorosíssim ordre de sol·licitud, el senyor rector de la vila, a aquella persona que havent fet particularment la prometença d'ésser Pelegrí, ho comunica secretament al dit senyor rector. Cal advertir que les dones no poden ésser Pelegrí, encara que poden acompanyar a aquest com a romeves. Si algun any no hi ha Pelegrí voluntari —cosa molt difícil d'escaure's, puix que molt sovint els devots sol·licitants han d'esperar-se dos i tres anys abans no els toca el torn, tota vegada que el costum de fer aquesta prometença és molt estès per la Costa Brava— aleshores el Pelegrí és nomenat per l'Ajuntament o bé en fa el rector o un vicari.

La concessió del càrrec comporta, ja de tradició, el compromís formal de no revelar-ho absolutament a ningú, ni als més pròxims familiars. Hom no sap mai qui és el Pelegrí fins que aquest surt

de la sacristia per a concórrer a la missa d'acomiadament. Així els altres devots que van a l'església decidits a seguir el Pelegrí en el seu romiatge, hi van pel Sant i no per l'home. Més d'una vegada s'ha donat el cas que pares o mullers no han sabut que el seu fill o marit faria de Pelegrí fins que, en arribar junts a l'església, aquell els ha comunicat que anava a la sagristia a posar-se l'esclavina i prendre el bordó. Sabut tot això, ens explicàrem i trobàrem molt naturals tots els comentaris, càbales i indagacions, que en la vigília de la festa hom es feia per tota la vila de Tossa.

Mentre sopàrem a la Fonda Tort, poguérem copsar una d'aquestes curioses converses, sostinguda, al voltant d'una estufa ben encesa, per un grup de fumadors de pipa empedernits.

—Ja ho veuràs com serà en Jepó de sa Quima, es Pelegrí —deia un—. No recordes que l'any passat amb aquells "tífols" que tingué ja li havien arreglat ses papiers de l'altre barri?

—Vós dir? Ca! home ca! —deia un altre—. Dâ primer va passar aquell cop de mar a en Lluquet de sa encesa, que per poc més és menjar de ses balenes.

—Dôs jo —deia el tercer— aposto aquesta mà i a fe de Déu que a sa sorra encara treu de valent ses xarxes de malla estreta, que enguany serà Pelegrí es senyor Guillem. En tornar de Barcelona, després d'haver-se curat de s'operació al ventrell, jo el vaig veure entrar a sa rectoria...

En anar-nos-en a dormir plovía un xic i durant la nit va fer-ho de valent a estones. Pensant en el fi que ens havia portat a Tossa, ens sentírem descoratjats; apenes dormírem. Vers la matinada, però, notàrem que la canal que brollava pel davant de la finestra de la nostra cambra havia emmudit i ens animàrem una mica. Encara no eren les quatre que ja ens havíem llevat i, en veure el cel ple d'estrelles, ens sentírem optimistes.

Quan el vigilant tot just iniciava un continuat trucament de portes, nosaltres, portats per l'anhel de no deixar-nos perdre cap dels detalls inicials de la festa, ja fèiem camí vers l'església per uns tortuosos carrers, vagament il·luminats per alguna que altra bombeta i per la intensa celístia d'un cel asserenat. El fred apretava de valent.

Malgrat ésser tan matí (la cerimònia no començava fins a les sis) ja trobàrem l'església oberta amb dos homes a un costat del portal. Donàrem el bon dia i entràrem. L'església, tènueament il·luminada per un sol canalobre elèctric, era deserta del tot.

En tornar fins al llindar de la porta copsàrem com cadascun d'aquells dos homes s'atribuïen, mútuament, l'ésser el Pelegrí.

—Va! no siguis més carronya. A l'hora que som bé pots dir-m'ho. Tu ets es Pelegrí.

—Et dic que no, home! Qui té de dir-m'ho ets tu. Si quan l'any passat erets malalt ta mare ja va xerrar-ho: "Si en Cintet surt d'aquesta, serà Pelegrí".

—Dôs, per darrer cop, no: tossut!

En sortir nosaltres al defora, la conversa s'estroncà i, després d'uns moments de silenci, un d'aquells xicots ens digué:

—Aviat torna es sagristà. Sou es Pelegrí, no?

Hem de confessar que quedàrem veient visions. Com, nosaltres també infoníem "sospites"? Prou explicàrem el motiu de la nostra presència allà i prou adduírem el testimoni de la motocambra que penjava de la nostra espatlla. Tot fou endebades. Precisament de temps venia dient-se per Tossa que aquell any seria Pelegrí un foraster, cosa que, en obrir aquell matí el temple, es veu que el sagristà havia mig confirmat a aquells dos xicots i, naturalment, a la vetlla anterior, a l'arribada de l'auto, havíem estat vistos com a únic foraster que arribava a Tossa!

Estàvem encara parlant, trencant la quietud matinal, quan es varen percebre uns passos greus i acompassats que s'apropaven.

—Calleu. Ve algú. Serà el Pelegrí?

D'un carrer lateral a l'església sortí un home que, tombant el cantó, marxà pel carrer d'enfront. Nova decepció i nova insistència entre ambdós homes.

—Vaja, Cintet, falten tres quarts i seràs Pelegrí; confessa-ho d'una vegada!

Per tota resposta en Cintet digué: —Sents? Algú s'apropa. A veure si per fi...

I retornà el sagristà. Donà el bon dia i entrà rapid dintre l'església. L'enigma continuava.

L'hora de la missa anava apropant-se i amb aquest motiu començaren a arribar unes comares. De mica en mica Tossa s'anà deixondint i, pels volts de les sis, tot el sector de dintre l'església des del qual era visible l'altar lateral de Sant Sebastià, era ben ple de gent.

Mentre el sagristà, amb una llarga canya, anava encenent ciris i més ciris, un xiuxiueig general voleiava per dintre el temple. Era el curiós enigma, comentat per gairebé tots els fidels. Al nostre

darrera dues dones deien:

—Ja veuràs com serà es noi de can Esqueixalat. Ja fa temps va dir-m'ho sa majordona.

I al nostre costat la mateixa cantarella:

—Fuig home fuig, no diguis això. Es Felipó, renegat com és i separat de sa dona? M'ho creuria de qualsevulla altre, més d'ell, mai!

Per fi un cop de campana imposà el silenci. Podríem dir que tothom s'aguantava l'alè i tots els ulls convergien vers el capdamunt del temple, vers la sagristia, de la qual sortí la religiosa comitiva: El sagristà, els escolans, el Pelegrí i el senyor Rector que tenia d'oficiar.

A l'arribar a l'altar l'expectació era al seu màxim grau i el xiuxiueig va reproduir-se encara més intensament. El Pelegrí, que resultà ésser en Cintet, tot emocionat va sentar-se entre el batlle i un Obrer de la Parròquia, a un costat de l'altar.

El Pelegrí vesteix una mena d'hàbit marró i una esclavina amb tot de petxines cosides. Porta un ample capell, al davant del qual hi ha una conquilla i una creu amb la medalla de Sant Sebastià. A la mà porta el bordó, el clàssic bastó dels pelegrins, al capdamunt del qual hi ha una creu i en pengen dues carbassetes.

Després de la missa, en la qual el Pelegrí combrega i escolta l'exhortació que li adreça el celebrant, hom organitza la processó d'acomiadament. Feia poc que clarejava quan aquesta recorria els principals carrers, tot fent via vers la capella de la Mare de Déu dels Socors. Entre les flames de dos rengles d'atxes, llengotejant aviva-des per l'airet mariner, els quatre pescadors més vells de la vila, abillats amb una túnica blanca, llarga fins al sota-genoll, porten, amb tabernacle, una imatge de Sant Sebastià. Darrera el rector, que ostenta la relíquia del màrtir, hi va el Pelegrí acompanyat de les autoritats. La religiosa comitiva va fent via guardant una unció gairebé sobrenatural, en mig de l'expectació de la gent que va reconeixent la persona, fins aleshores ignorada, del Pelegrí.

A la capella del Socors es desfà la processó i es canten els goigs del Sant; un Obrer lliura al Pelegrí un passaport i unes monedes (antigament un dret d'or) com a almoina per l'ofici que a l'endemà té de fer dir a Santa Coloma.

En havent adorat la relíquia, el Pelegrí es dirigeix vers els afores de la població, en la darrera casa de la qual pren la minestra

que li tenen preparada i, junt amb la gent que han fet la prometença d'acompanyar-lo, emprèn el camí del pelegrinatge. Fins a la collada de Terra Negra hom pot parlar animadament puix que, després, comencen les pregàries.

A la collada hom esmorza i una volta enllestits, el Pelegrí fa tres crits per tal d'aplegar els romeus. Després es gira de cara la mar i la beneeix i, senyant-se devotament per tal de començar el rosari, s'allunya amb els seus seguidors camins enllà, impregnant els boscos i rierols de la contrada d'un perfum santificador.

Al caient de la tarda, tot el poble de Santa Coloma, amb l'expectació de qui va a desfer un enigma, surt a fora vila a esperar el Pare Pelegrí, com li diuen allà. I amb l'alegria de la gent, les notes d'una orquestra i el repicar de les campanes, el Pelegrí fa la seva entrada a Sant Coloma de Farners; acompanyat, aleshores, per una multitud devota i curiosa i pels Obrers de l'església de Sant Sebastià, es dirigeix a aquest temple on es resa el rosari i es canten els goigs.

A l'endemà, després de la missa, el Pelegrí retorna a Tossa, amb el cap de la vara, o bordó, enramat del marduix que guarnia l'altar i entre les cantúries de la terra i les converses alegres dels romeus. Totes les masies, al revés del misticisme amb què el dia abans varen saludar el pas del Pelegrí, avui esperen la comitiva amb les taules ben proveïdes de fruites seques, pa, vi ranci i xarop. Es costum tradicional que el Pelegrí té de correspondre a aquests obsequis amb una bona almosta de pinyons, dels quals proveeix en quantitat a Santa Coloma.

A l'hora foscant, quan el fred torna a fiblar de valent, el Pelegrí arriba de nou a Tossa on és rebut amb músiques i voleiar de campanes. A la capella de la Mare de Déu dels Socors hom resa el rosari, després del qual el Pelegrí lliura a un Obrero de la parròquia el passaport signat i segellat pel rector de Santa Coloma; una vegada llegit, dirigint-se al poble, l'Obrero diu amb veu alta: "S'ha complert el vot". Aleshores s'organitza, com el dia abans, la processó per tal de retornar a l'església parroquial la imatge de Sant Sebastià, la relíquia i el Pelegrí.

Febrer de 1934.

Ag. FABRA I BOFILL

Crònica

ASSEMBLEA GENERAL ANUAL REGLAMENTÀRIA DE SOCIS:

El passat 25 de gener, es celebrà la reunió general reglamentària, sota la presidència del Sr. en Joan Soler i Tramunt, acompanyat del secretari Sr. en Lluís Amat i del tresorer Sr. en Ramon Batalla.

Es va seguir l'ordre del dia establert i fou aprovada l'acta de la reunió anterior. El Sr. secretari llegí la memòria de les activitats portades a terme en el transcurs de l'any, tant en l'aspecte excursionista com en el cultural i artístic:

ACTIVITATS DEL 1973

Culturals:

17 sessions i conferències, celebrades en el nostre local social.

1 conferència en el Cinema Catalunya.

3 conferències en col·laboració amb la Caixa d'Estalvis de Terrassa i en el seu estatge social.

1 sessió-conferència en col·laboració amb el Centre Social Catòlic i en el seu Saló Regina.

1 acte-concert a la memòria de Pau Casals, en col·laboració amb divuit entitats terrassenques.

2 conferències en col·laboració amb l'entitat Amics de les Arts.

1 curset de català, en tres etapes de dos mesos de durada cada una, que encara s'està celebrant actualment.

Esquí:

En el transcurs de la temporada passada, s'organitzà el curset que tots els dissabtes i diumenges agrupa a nombrosa assistència d'infants i que és el fonament per la formació dels nous corredors.

Es participà a gairebé totes les proves del calendari de la Federació Catalana d'Esquí: Copa 400; Campionat de Catalunya i Campionats d'Espanya i s'obtingueren molt bones classificacions.

El Centre organitzà els Campionats del Vallès a La Tuca.

L'esquí de fons també compta amb notables corredors. Citem en Miquel Prat i en Narcís Serrat, que es classificaren 1.er i 4.art en els Campionats d'Espanya, celebrats a Pajares, en la categoria Juniors I, 10 Qm., "ciutadans".

Secció d'Alta Muntanya:

Organització del Curset d'Esquí de Muntanya.

Realització de la IX Cursa d'Esquí de Muntanya NÚRIA-PUIG-MAL-NÚRIA.

Realització del XXIII Curset Social d'Escalada en Roca.

Celebració de la Diada de Sant Bernat de Menthon.

Celebració del III Campament d'Alta Muntanya de la Secció, a La Berarde (Alps).

Realització del tradicional Campament de Tardor als Òbits.

Iniciació del II Curs d'Alpinisme, cicle A.

Participació als rallys d'esquí de muntanya del C.E.C. (medalla de bronze) i del C.A.I. a la Vall d'Azusa (lloc núm. 16, de 66 equips participants).

Elements de la Secció d'Escalada, han aconseguit: 4 primeres ascensions absolutes, a St. Llorenç i a Montserrat.

Primeres locals: 5 a Montserrat; 1 als Pics d'Europa; 3 al Pedraforca; 2 als Pirineus; 1 als Alps; 1 a les Dolomites; 4 al Hoggar-Sahara argelí; 1 al Himalaia de Catxemira; 1.ª nacional i 4.ª absoluta; 6 als Andes Peruans i Bolivians, quatre de les quals són primeres nacionals.

Cal senyalar també l'expedició que efectuaren a Groenlàndia diversos membres de la Secció d'Alta Muntanya, on realitzaren nombroses ascensions, entre les quals cal remarcar, divuit cims, no assolits encara mai per cap altra expedició anterior.

Secció d'Investigacions Subterrànies:

Organització de:

2on. curset de topografia subterrània.

IV Campament de Setmana Santa al Graller del Corralot (Montsec).

Seminari de Bioespeleologia.

Operació Sub-Balear 3 a Mallorca.

Participació a la Campanya Nacional "Piscarciano 73", a Hoz de Arriba (Burgos).

Exploracions bioespeleològiques a Bujaruelo i a Callé d'Oiseau (França).

Campanya al Nord d'Espanya: Santander i Oviedo.

Campanya als Pics d'Europa 73.

Exploracions a la zona de Cabanes (Castelló).

Organització del XII Curset d'Iniciació a l'Espeleologia.

Classes teòriques i pràctiques sobre bioespeleologia i topografia.

Descoberta de diverses cavitats a l'Obac, Castelldefels, Sant Pere Ribes, Cabanes, Port de Comte i Conca.

Realització de tres films espeleològics: Galeria Sardi (Avenç del Llest); Bòfia del Port de Comte i Cova de la Rabosa.

Edició del recull de treballs espeleològics, titulat "SIS 3".

Altres activitats:

Participació a la XXXVII Marxa Excursionista de Regularitat de Catalunya.

Organització del XI Campament Infantil de Catalunya.

Organització de la XII Marxa Excursionista Social de Regularitat, Trofeu Manuel Closa.

Culminació del IV Curset d'excursionisme per a infants de 14 a 16 anys i iniciació del nou Vè Curset.

Organització de la 42 edició de la Diada de Germanor de l'entitat.

Organització del 38 Saló de fotografia.

Organització del 25 Campament d'Alta Muntanya a La Berarde (França).

Organització del 11 Concurs social de diapositives en color.

Organització de la Missa del Gall a Rellinars.

S'ha efectuat nombroses sortides oficials i per diferents indrets de la nostra geografia i durant l'any els socis del Centre han resseguit, totes les muntanyes del país, els Alps, terres d'Amèrica, de l'Àfrica, a la Índia i prop del Pol Nord.

Biblioteca:

S'ha vist enriquida amb 32 volums més.

JUNTA DIRECTIVA PEL CURS DE L'ANY 1974:

President: Joan Soler.

Vice-President: Maties Masip.

Secretari: Lluís Amat.

Tresorer: Ramon Batalla.

Comptador: Jaume Marcet.

Publicacions i Propaganda: Francesc Palet i Manuel Planchat Bellés.

Bibliotecari: Mateu Fusalba.

Conservació local: Jordi Serra.

Vocal S.A.M.: Àngel Casanovas.

Vocal Esquí: Narcís Bacardit.

Vocal S.I.S.: Salvador Vives.

Vocal Fotografia: Ramon Pineda.

Vocal Secció Infantil: Joan Grau.

Vocal Curs d'Excursionisme: Manuel Tomàs.

Vocal Secció Ciències Naturals: Antoni Serra.

Vocal de marxes: Antoni Garriga.

Vocals: Ramon Pitarch, Antoni Vicente, Manuel Campos, Pere Borrat, Pere Torrella, Pau Julià, Josep M.ª Soler i Isidre Vives.

Programa pel present Curs:

Durant el Curs tenim l'organització normal de Cursets, sortides, Marxes, Diada de Germanor, Saló de fotografia, conferències, etc. i cal destacar com a important pel que suposa per nosaltres l'encàrrec que ens té fet la Federació Catalana de Muntanyisme d'organitzar la V^{ena}. Renovació de la Flama de la Llengua Catalana, a Montserrat. També aquest any hem de tenir cura i celebrarem a la nostra ciutat l'Assemblea Regional de la Federació Catalana de Muntanyisme abans d'acabar l'any.

El Sr. tresorer, donà compte de la situació econòmica, moviment de cabals i pressupostos d'ingressos i despeses per al nou curs.

Dintre de l'apartat de precis i preguntes, es formularen diverses preguntes i detalls, que foren atesos per la presidència.

El Sr. president, amb els comentaris finals del programa d'activitats de cara al nou curs, finalitza la reunió i dóna les gràcies als socis que acaben la seva gestió en la Junta Directiva anterior i encoratja als que passen a formar part de la nova, per laborar tots junts pel millor bon nom del Centre.

ACTES I CONFERÈNCIES:

— 24 de desembre: A l'església parroquial de Rellinars, vam assistir a la MISSA DEL GALL, nombrosos socis. Per a major facilitat, s'organitzà un autocar. Acabada la missa, es serviren les tradicionals "restolines".

— 26 de desembre: Festivitat de Sant Esteve. "SESSIÓ NADALENCA" en el nostre estatge social. Presentació del COR DE CÀMERA DE LA MASSA CORAL DE TERRASSA, sota la direcció de la Srta. na. Beneta Trullàs i el sub-director Sr. en Romà Alia. Ens oferiren divuit cançons: Madrigals, Espirituals negres, en la primera part i les nostres típiques Nadales en la segona. L'actuació dels cantaires resultà molt encertada i sobretot lluiren en els Espirituals negres. Cal remarcar també EL RÚSTEC VILLANCET —Ll. M.^a

Millet-Josep Carner— i en EL CANT DELS OCELLS, petit homenatge a Pau Casals, traspasat a millor vida fa ben poc.

A la mitja part, el nostre consoci en F. Palet i Setó, ens llegí diverses composicions poètiques de J. M. de Sagarra —fragments del “Poema de Nadal” i altre del “Mal caçador”, Elogi de les Muntanyes—, del Rvd. Climent Forner, de M. Bertran i Oriola, dels poetes terrassencs en Ramon Alzamora i Francesc Poses i una altra del nostre consoci i amic n'Àngel Carles, autor d'una inspirada “Alta Muntanya”. Finalment el propi lector llegí el seu Prec esperançat —o potser desesperançat— d'aquest Nadal.

— 11 de gener: **PRESENCIA DELS NOSTRES CASTELLS**, conferència il·lustrada amb la projecció de diapositives fotogràfiques de 6x6. La dissertació del Sr. Català Roca, documentada lliçó històrica de Catalunya, ens traslladà planerament a viure diversos fets dels prínceps del país. Relació de castells misteriosos, dels quals només en remarca dos que tinguin llegendes d'aquest tipus. Evolució dels castells, classes d'edificacions segons els llocs d'emplaçament: roquers als cims; a mig aire i després cases fortes construïdes a les viles i als pobles.

La vida als castells: llegendes, esbargiments, tornetjos. Repàs d'alguns castells concrets, ruïnes històriques. S'acabà l'acte amb un animat col·loqui.

Ens plau remarcar ací l'oportunitat de la programació d'aquesta dissertació, dintre dels nostres cicles de conferències, perquè el dia 6 de gener començà a publicar-se en el suplement dominical del **CORREU CATALÀ** el primer d'una sèrie de treballs sobre els castells, obra del Sr. Català i d'un nombrós equip, d'escriptors, periodistes, dibuixants, fotògrafs, etc. i que promet ser molt interessant.

— 12 de gener: La nostra entitat pren part en el Concert a la memòria de **PAU CASALS**, que morí a Puerto Rico, el 22 d'octubre de l'any 1973. A la Basílica Arxiprestal del Sant Esperit de la nostra ciutat i conjuntament amb divuit entitats terrassenques, es desenrotllà el següent programa: Parlament justificatiu de l'acte a càrrec de l'amic del Mestre, en Joan Alavedra, autor del Poema del Pessebre. Interpretacions al violoncel a càrrec del Sr. Josep Trotta (Suite núm. 1 en sol major, de J. S. Bach.). La Coral Sant Jordi, sota la direcció d'Oriol Martorell i l'organista terrassenc en Joan Casals, interpretaren Corals de Bach, per a Cor i Orgue, “O vos Omnes”, de Pau Casals i “El cant dels ocells”. El públic omplenà totalment la Basílica, com a prova d'amor al Mestre traspasat.

— 18 de gener: JULIOL SOTA ZERO, aquest fou el títol de la conferència que ens presentà el Dr. Eduard Padrós de Palacios, ex president de la Federació Catalana de Muntanyisme, que comentà de manera fàcil i amena un llarg viatge realitzat per les illes Svalbard (Nord d'Europa). Les dispositives fotogràfiques de gran qualitat, ens situaren en els diferents punts de l'itinerari, paisatges, ciutats, monuments, personatges i costums. La nombrosa concurrència premià efusivament al Dr. Padrós per la seva bella dissertació.

— 8 de febrer: El nostre consoci n'Antoni Serra, president de la Secció de Ciències Naturals de la casa, ens oferí la seva dissertació que titula: ZOOLOGIA: ESTUDI DELS QUILÒPODS. L'amic n'Antoni Serra, ens donà unes idees bàsiques i fonamentals sobre aquest tema de la fauna dels Miriàpods de la nostra regió. La seva preocupació és la de voler fer comprensibles per a tothom els treballs que periòdicament venim publicant en el Butlletí de la nostra entitat, ja que el nivell científic d'aquests treballs, fa que als no iniciats en aquesta especialitat els resultin de costosa assimilació.

— 22 de febrer: Els Sr. Francesc Gurri i Serra, bon amic nostre i que ben sovint ens honora amb la seva presència i ens brinda l'oportunitat d'escoltar-lo, ens oferí "SETZE MILIONS DE 'BANTÚS' I UNS QUANTS LLEONS". Documentada visió de la República de Sudàfrica, acompanyada d'una nombrosa collecció de diapositives fotogràfiques en color, comentades per el Sr. Gurri de manera personalíssima i ben efectiva —ens hi agrada molt aquell deix d'ironia tan incisiu—. Problemes de la separació racial, els seus contactes amb les tribus dels "zulúes" i els "swais", el contrast de les aglomeracions urbanes i el camp i finalment la visita al gran parc de reserva de fauna africana, "Kruger". Complaguda, la nombrosa assistència d'associats i amics, acomiadaren al nostre amic, ben cordialment.

— 15 de març: Lanza del Vasto, fundador de la comunitat cristiana nomenada "L'Arca", ens oferí la seva dissertació titulada: "Amenazas sobre el mundo y solución comunitaria". Aquest acte fou organitzat de conjunt amb les entitats locals: Amics de les Nacions Unides, Amics de les Arts i Òmnium Cultural. El nostre saló d'actes desultà insuficient per donar cabuda a tots els amics i consocis, que volien escoltar al prestigiós escriptor i filòsof Sr. Lanza del Vasto, el qual, amb veu robusta i mesurada, desgranà en castellà els principals punts del seu pensament com a seguidor de les doctrines de Gandi, l'apòstol de la no violència: relacions socials, professio-

nals, vida religiosa i amb senzillesa i de cara la naturalesa. Fou molt felicitat per la seva dissertació.

— 22 de març: El Dr. Joaquim Monturiol i Pons, ens presentà la seva EXPEDICIÓ NORD-73, acompanyada de magnífiques diapositives fotogràfiques, ens situà a les nòrdiques regions de Finmark i la Lapònia. Exposició de la morfologia i gènesi de les retallades costes de la regió i detall dels fiords. L'origen del paisatge i l'influència del clima sobre tot el conjunt. Explicacions de l'interior del país. Flora i fauna i els habitants que l'ocupen, amb les seves costums i creences. Com sempre, el Dr. Monturiol, fou seguit amb la major atenció, per la seva lliçó tan profitosa.

— 29 de març: Projectió P.O.P.: Una denúncia del món actual. Sessió presentada pels Srs. Octavi Galceran, Lluís Puig i Miquel Perelló, els quals mitjançant 5 projectors de diapositives, 1 projector de cinema, 3 equips esterofònics i pantalla panoràmica, ens exposaren els seus reculls en color, forma i so. La fotografia, gosem dir que és la de millor qualitat que hàgim vist mai al Centre. Seguint les quatre estacions de l'any i la vida en les ciutats, contrastada amb la naturalesa encara verge i en el seu estat més pur i el que preveuen serà en un futur pròxim, d'aglomeració de persones i d'edificis. La mecanització de la ciutat i de la gent i l'abandó de les masies, l'èxode del camp cap a ciutat i la indiferència de gairebé tothom, pel paisatge. Una visió molt personal i a l'ensem ben original de cridar l'atenció —per qui vulgui escoltar— d'un tema candent i que tant ens preocupa. Els presentadors de la sessió P.O.P. reberen cordials mostres d'afecte i felicitació, dels assistents a l'acte.

ALTRES NOTÍCIES:

— CURSET DE CATALÀ: La professora Sra. Madrona Urrit, durant els mesos de gener i febrer, va explicar la segona fase del Curset: MORFOLOGIA I SINTAXI.

I actualment la professora Sra. Anna Santamaria, exposa la tercera i última part del Curset: PRÀCTICA DE PRONOMS. Va començar aquesta tanda el dia 5 de març i acabarà a fi del proper abril.

— SOPAR DE JUNTA: Com en anys anteriors i seguint un tradicional costum, es reuniren els components de la Junta Directiva, els entrats de nou i els que havien acabat la seva gestió; en un sopar de confraternització. L'acte tingué lloc el passat dia 13 de març, en un restaurant de la falda del Sant Llorenç del Munt.

— ESPORTIU 1973: El dia 30 de març, en els salons del CASINO DEL COMERÇ en el transcurs d'un sopar, es proclamaren els guanyadors d'aquest Trofeu, instaurat per RÀDIO TERRASSA, el periòdic TARRASA INFORMACIÓN i la raó comercial FOTOS FRANCINO. Per la nostra entitat i dintre de l'especialitat de MUNTANYA foren elegits, els consocis: Francesc Martínez i Troya, trofeu Esportiu 73; Magda Ortiz i Margalef, medalla de Plata i Josep Berenguel i Mires, medalla de Bronze. En l'especialitat de l'esquí, resultaren guanyadors: Miquel Prat i Segalés, Trofeu Esportiu 73; Narcís Serrat i Comerma, medalla de Plata i Josepa Costa i Vila, medalla de Bronze. La nostra cordial felicitació a tots ells per la seva distinció.

V.^{ena} RENOVACIÓ DE LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA

Actes a Montserrat

El diumenge dia 24 de febrer es van celebrar a Montserrat els actes de renovació de la flama de la llengua, i d'acord amb el programa prèviament establert i distribuït als nostres associats, entitats i organismes de la nostra ciutat i de tot Catalunya.

Farem una petita recensió de la celebració. A dos quarts d'onze arriben els nostres excursionistes, a Montserrat. Han portat a peu, per camins de muntanya i des del nostre local social, la flama simbòlica.

A les onze: Missa conventual. El nostre president Sr. Joan Soler i Tramunt fa la següent ofrena al Rvnd. Pare Abat:

“Rvnd. Pare Abat, Comunitat, entitats culturals, excursionistes i presents a l'acte:

Era la tardor del 1968 i ens trobàvem a Prada, davant de la tomba d'en Fabra. Vèiem que anàvem a prendre part en un acte simbòlic, el de l'encesa de la flama. Ens adonàvem que no complíem solament un ritu, per quedar bé i perquè figuréssim entre el grup d'entitats que volien homenatjar al mestre. No. Aquell era un moment històric, que caldria recordar per sempre més. I així s'ha fet cada any.

La preciosa herència rebuda dels pares i que ens l'hem trobada arrapada a l'ànima, com a fills que som d'aquesta terra, no és possible rebutjar-la.

Aquesta paraula, aquesta llengua, és un do de Déu. Com ho són també els parlars de tots els pobles.

Pompeu Fabra, l'home providencial, que va agermanar i llimar totes les asprors, ho donà tot per ennobrir la llengua catalana. I és clar, el recordem amb veneració i amor.

Nosaltres com a terrassencs, aferrats a un temperamental caràcter pràctic i eixut, ara que tenim oportunitat d'expressar-nos públicament, ens sentim emportats pel mateix anhel. I és en aquesta cinquena renovació anyal de la flama de la llengua catalana, que donem de nou gràcies al mestre i també prova de la fervent fidelitat a la nostra parla.

I així, ara, humils prostrats als peus de la Verge Bruna, la nostra celestial intercessora, esperançats, confiem en la ferma continuïtat de la llengua catalana, perquè els nous plançons dels fills de la terra, si dissortadament encara no la tenen prou a l'abast, la cerquin, la coneixin, i l'estimin. Aquest és el nostre desig”.

I el Rvnd. Pare Abat de Montserrat, Dom Cassià M.ª Just respon:

“Que la vostra pregària d'ofrena davant la Verge de Montserrat sigui plenament escoltada! Enguany la renovació de la flama de la llengua catalana pren un relleu extraordinari: moguts pels suggeriments i per les adhesions d'entitats i de persones d'arreu de Catalunya, us proposeu l'establiment d'una diada anyal d'homenatge a la nostra llengua. Avui, doncs, ací a Montserrat, en aquesta convergència d'anhels i d'esperances, proclamen conjuntament la diada d'homenatge a la llengua catalana el darrer diumenge de febrer de cada any, en les viles, ciutats i pobles dels països catalans. Presentació de llibres, conferències, exposicions, activitats artístiques, contribuïran a refermar i a aprofundir una fidelitat essencial per a la vida del nostre Poble.

Que Déu beneixi els esforços de tots i de cadascun de vosaltres i us faci fermes enmig de la lluita de cada dia i ompleni els vostres cors de joia i d'esperança!”.

Cal remarcar que el desig de tots d'instaurar la “DIADA D'HOMENATGE A LA LLENGUA CATALANA”, ha estat atès i així queda proclamada conjuntament la DIADA. El darrer diumenge de febrer de cada any, es celebrarà arreu de Catalunya.

A l'atri de la Basílica i davant de la llàntia oferta l'any 1968 pels excursionistes en el centenari de la naixença de Pompeu Fabra, es procedeix a la nova encesa de la Flama. En aquest moment l'Orfeó Lleidatà, interpreta “El Rossinyol”, corejat entusiàsticament per

tots els assistents. El nostre consoci Sr. Francesc Palet i Setó, ens dóna a conèixer un sonet original seu, titulat "La Flama", allusiu a l'acte.

A dos quarts d'una a la plaça del Monestir, l'Esbart Dansaire de Rubí, sota la direcció artística del Sr. Albert Sans i musical del Sr. Josep Rusiñol i amb l'acompanyament de la Cobla Badalona, interpreta un escollit programa: Boleros Mallorquins i Bolero de Torrent; Marina (fragment de l'òpera del mateix nom, del compositor E. Arrieta); Ball Sardà (de Pallars); Suite de Muntanya; Quadrilla de Granollers i Ball córrer de Perpinyà. La seva magnífica actuació i riquesa de vestuari, mereix grans elogis dels assistents.

A la mateixa hora i en el saló d'actes del Monestir i presidits pel Rvnd. Pare Abat, se celebra l'acte acadèmic. El nostre consoci Sr. Palet i Setó, obre l'acte, llegeix l'adhesió del Sr. Pere Català i Roca, en nom propi i dels catalans de l'Alguer de l'illa de Sardenya (Itàlia) i un poema titulat MONTSERRAT, original del poeta alguerès, mossèn Francesc Manunta, que actualment dirigeix un Seminari al Brasil i que així s'ha volgut sumar a la festa. Tot seguit és presentat el Sr. Jordi Carbonell de Barcelona, que ens parla de: "500 ANYS DE LLIBRE CATALÀ I DE LLENGUA CATALANA". Documentat estudi històric, amb significatius detalls de la commemoració, aquest any, del primer llibre imprès a València el 1474 en llengua catalana.

El Sr. Gregori Mir i Mayol, de Mallorca, exposa el tema: "PROBLEMÀTICA SOCIO-CULTURAL DE MALLORCA". Explicacions de la problemàtica de la nostra llengua a les illes i com es troba en aquests moments, frenada per la manca d'escola, de premsa i d'altres medis de difusió.

Joan Burgués i Martisella, president del Cercle Cultural de les Valls d'Andorra, ens parla de: "LA LLENGUA CATALANA TAL COM ESTÀ ACTUALMENT A LES VALLS D'ANDORRA". El Sr. Burgués ens explica el contrasentit que fins fa poc havia existit a Andorra, mentre la llengua oficial és el català, no existien pràcticament escoles en la nostra llengua, i sols en francès i en castellà. Dóna detalls estadístics, ben curiosos i sembla que s'obre un fil d'esperança.

I finalment el Sr. Vicenç Soler i Marco, de Rocafort (Horta de València), disserta sobre "LA LLENGUA CATALANA AL PAÍS VALENCIÀ". Una exhaustiva i detallada explicació de l'evolució actual de la nostra llengua al país valencià. Dificultats a la ciutat i

puresa de la llengua al camp. Evolució lenta i sembla força efectiva.

El Pare Abat, tanca l'acte, amb encoratjaments per a tots.

A un quart de cinc de la tarda, l'Orfeó Lleidatà, a l'interior de la Basílica, ofereix un concert coral: la primera part de cançons populars i la segona cant polifònic amb acompanyament d'harmònim. L'Església plena de gom a gom.

I finalment la cobla La Principal de Terrassa, dóna una audició de sardanes a la plaça del Monestir.

Actes a Terrassa

Continuaren els actes a la nostra ciutat. No es pogueren celebrar les conferències anunciades a càrrec dels Srs. Gregori Mir i Feliu Formosa, per dificultats administratives i de malaltia, respectivament.

El diumenge 3 de març i en els jardins del Castell Cartoixa de Vallparadís, sessió folklòrica a càrrec de l'Esbart Terrassa, dirigit pel Sr. Joan González i Baqué, acompanyat per la cobla La Principal de Terrassa. L'Esbart actuà amb certa dificultat. El lloc escollit per ballar no reunia bones condicions. No obstant ens oferiren un bell recital de danses, perfectament abillats els dansaires amb un vestuari riquíssim: Ball de cascavells, de l'Ametlla de Merola; Plaça de Sòller; Suite de Muntanya, del Pallars; Divertiments, típica pallaresa; Albaes i Jota, de València.

A dos quarts de set de la tarda del mateix dia, el Cor Montserrat, sota la direcció del Sr. Joan Casals i a l'església de Sta. Maria d'Egara, ens oferiren un recital de cant coral, a base d'espirituals negres i cançons populars catalanes i de tot el món. Els nombrosos assistents al concert premiaren ben efusivament als cantaires i al seu director per la seva magnífica i justa interpretació.

Adhesions

- Ens plau fer constar les que hem rebut d'una manera expressa:
- Sr. President del Casal de l'Espluga de Francolí i del seu Grup excursionista. (Comarca de la Conca de Barberà).
  - Sra. Francesca Teulé, de les Borges Blanques (Comarca de les Garrigues).
  - Sr. Albert Jané, de Barcelona.
  - Sr. Dr. Pere Gabarró, de Barcelona.
  - Sr. Joan Alavedra, de Barcelona.
  - Sr. Salvador Espriu, de Barcelona.
  - Sr. J. A. Montaner Alcover, d'Igualada (Comarca d'Anoia).

- Sr. Pere Català i Roca, de Barcelona i amics de l'Alguer (Illa de Sardenya-Itàlia).
- Sr. Professor Pasqual Scanu, de Sàssari (Illa de Sardenya-Itàlia).
- Sr. Josep Lledonosa i esposa, de Lleida.

I del plec a disposició dels assistents als actes de Montserrat, hem comptabilitzat 377 signatures; anotem les entitats i organismes següents:

- Centre Excursionista de València.
- Centre Excursionista de Castelló (Comarca de la Plana).
- Centre Excursionista d'Alacant (Comarca de l'Horta d'Alacant).
- Secció Excursionista del Centre de Lectura de Reus (Comarca del Baix Camp).
- U.E.C. de Martorell (Comarca del Baix Llobregat).
- C.E. de Parets (Comarca del Vallès Oriental).
- C.E.S. de Cervera (Comarca de la Segarra).
- Centre Excursionista de la Comarca de Bages, Manresa.
- Unió Excursionista de Sabadell (Comarca del Vallès Occidental).
- Club Excursionista de Gràcia (Barcelona).
- Unió Excursionista de Catalunya.
- Club de Joves de Tarragona (Tarragonès).
- Agrupament Sant Pius X.
- Grup "Som i Serem".
- Boiscouts de Catalunya.
- Club d'Esplai, "Can Aurell", Terrassa.
- Minyons Escoltes de Barcelona.
- Moviment Infantil, de Sta. Maria d'Olò (Comarca de Bages).
- Secció Infantil del C.E.T., Terrassa.
- Societat Coral "El Micalet", de ciutat de València.
- Coral "Joia de Maig", Anglesola (Comarca d'Urgell).
- Orfeó de Flix (Comarca de la Ribera d'Ebre).
- Agrupació Coral "La Lira", Torres de Segre (Segrià).
- Agrupació Sardanista de Granollers (Vallès Oriental).
- Secció Sardanista del Casal de Mataró (Comarca del Maresme).
- Agrupació Sardanista de Parets (Comarca del Vallès Oriental).
- Foment de la Sardana, de Reus (Comarca del Baix Camp).
- Centre Comarcal Lleidatà (Comarca del Segrià).
- Centre de Lectura de Reus (Comarca del Baix Camp).
- Òmnium Cultural, de Barcelona.
- Òmnium Cultural, d'Igualada (Comarca d'Anoia).

- Òmnium Cultural, de Terrassa.
- Excm. Ajuntament de Terrassa.

Així mateix, anotem signants de les següents comarques:

La Ribera Alta, La Ribera Baixa, Horta de València, Alcoi i Baix Palància (Morvedre) del País Valencià. Conca de Barberà (Sta. Coloma de Queralt); Osona (Vic); Baix Penedès; La Segarra; La Ribera d'Ebre; El Priorat; El Maresme (Arenys de Munt); Berguedà (Berga); Baix Llobregat (Sant Boi, Molins de Rei i Esparraguera); Vallès Oriental (Mollet); Anoia (Igualada); Illes Balears: Ciutat de Mallorca, Santanyí, Ciutadella (Menorca). Guadalajara (Mèxic).

Nombroses signatures de socis de la nostra entitat.

Regraciaments

Cal fer constar també la presència i companyia, durant tota la jornada, de Montserrat, junt al nostre president, del Sr. i bon amic en Francesc Martínez i Massó, president de la Federació Catalana de Muntanyisme, del qual hem rebut unes afectuoses lletres de felicitació i en les que ens expressa la satisfacció amb què ha vist la Federació Catalana, "la dignitat i esperit cívic que ha presidit els diversos actes de la V^{ena}. renovació de la Flama de la Llengua Catalana".

No podem silenciar, que l'organització dels actes representava un fort dispendi, que la nostra entitat, no estava pas en condicions d'afrontar. La majoria de participants oferiren graciosament la seva col·laboració, però existien unes despeses mínimes, molt quantioses i s'han cobert gràcies a l'aportació econòmica que ens ha fet la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis. Gràcies per la seva generositat.

Així mateix agraïm, totes les ajudes i col·laboracions rebudes de les entitats, organismes, particulars i també d'associats nostres, que ja hem anomenat en aquesta ressenya i també dels que no hem anomenat, per les mostres que ens han prodigat, de servei i suport en aquests actes d'homenatge a la nostra llengua.

Necrològica

Rossend Grané i Civil

A l'edat de 76 anys morí el proppassat dia 4 de març el nostre bon amic Rossend Grané, que havia exercit diversos càrrecs en les Directives del nostre Centre, del qual havia estat un dels socis més actius.

El dia 5 de desembre del 1950, en el Centre Excursionista, i el dia 13 de gener del 1951, en vetllada íntima, "el Sendo" —tal com familiarment l'anomenàvem—, va descriure unes "Visions i anècdotes" que reflexen un xic la seva humanitat, el seu tarannà, la seva franquesa i bon humor.

Amb l'Isidre Suana planejaren i aconseguiren escalar per primera vegada la Cova del Drac, l'any 1923, època en què eren desconeguts aquí els procediments tècnics emprats avui.

Paraules d'ell són quan diu: "La part humorística no pot faltar mai en afers de lluita entre la joventut, entre el coratge, l'optimisme i els elements naturals d'un escenari majestuós amb decorats de Pirineu".

També amb altres elements del nostre Centre crearen la Secció d'Atletisme, que aconseguí ésser una de les millors de Catalunya.

Una de les excursions que feia més a gust, de jove, era anar a fer el foc de Sant Joan al cim del Sant Llorenç.

Enamorat de l'excursionisme i de les Belles Arts, col·laborà en la confecció dels itineraris de la nostra "Guia Monogràfica de Sant Llorenç del Munt" i no es deixava perdre l'audició de cap concert d'anomenada.

"Per més que els homes es barallin i destrueixin les ciutats —deia— sempre queda en l'esperit humà la guspira divina, capaç de congriar i encendre les il·lusions, l'entusiasme, l'humor i sobre tot la sagrada flama de l'amor".

Descansi en pau l'inoblidable amic. Expressem la nostra sincera condolença a la seva vídua i familiars tots.

Biblioteca**RELACIÓ DE LLIBRES ENTRATS:**

— LLUM DE FESTA A BARCELONA. Fotografia, selecció poètica i notes, per Pere Català i Roca. Editat per la Caixa d'Estalvis Sagrada Família de Barcelona. Donatiu, dedicat pel seu autor.

— RUTES AMAGADES DE MALLORCA, núms. 60, 61 i 62. Donatiu d'un soci.

— Tres opuscles de la col·lecció de "l'Obra Social Agrícola", de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, que els ha ofert gentilmente a la nostra biblioteca:

— PODREDUMBRE DEL CUELLO DEL MANZANO, per Sebastià Duran.

— LA GENETICA Y LA PRODUCCION DE ALIMENTOS, per J. L. Blanco, M. Blanco i A. Lorenzo.

— INMUNOGETICA: SU APLICACION A LA MEJORA DEL GANADO, per B. Amorena i Prof. W. H. Stone.

Moltes gràcies als generosos donants.

Secció d'Alta Muntanya (S. A. M.)

El passat dia 23 de gener es celebrà a la sala d'actes del Centre la reunió reglamentària de la S.A.M. presidida pel senyor Angel Casanovas.

L'ordre del dia fou el següent: Lectura i aprovació de l'acta anterior, Estat de Comptes, Renovació de càrrecs de la Junta, Resum d'activitats realitzades per membres de la Secció, Exposició del programa a seguir i finalment l'apartat de prec i preguntes.

En primer lloc fou llegida l'acta de l'anterior reunió pel secretari de la Junta entrant, senyor Artur Moncal, degut a l'absència del secretari de la junta sortint. Fou aprovada sense cap mena de problema. Immediatament fou llegit l'estat de comptes de la Secció pel tresorer senyor Lluís Ambrós.

En tercer lloc fou proposada la nova Junta de la S.A.M. constituïda per:

President: Sr. Àngel Casanovas

Vice-president: Sr. Jaume Brugueras i Badiella

Secretari: Sr. Artur Moncal i Casanovas

Tresorer: Sr. Manuel Tomàs i Alastruey

Vocals G.E.S.A.M.: Sr. Antoni Bros i Busquets i Sr. Jordi Mangot i Casanovas

Vocal esquí de muntanya: Sr. Miquel Riera i Dalmau

Vocals material de muntanya: Sr. Enric Marcos i Escamilla i Sr. Adolf Soriano i Sànchez

Vocal publicacions: Sr. Francesc Soler i Llamas

Enllaç federatiu: Sr. Jaume Galofre i Gabarró

Vocal numerari: Sr. Josep Novials i Peiris

En quart lloc fou llegit un resum de les activitats més importants realitzades per la Secció i els seus membres. El qual resumim a continuació:

- Organització del Curset d'Esquí de Muntanya.
- Realització de la IX Cursa d'Esquí de Muntanya Núria-Puigmal - Núria.
- Realització del XXIII Curset social d'Escalada en Roca.
- Diada de Sant Bernat de Menthon.
- Celebració del III Campament d'Alta Muntanya de la S.A.M. (La Berárde, Alps).
- Realització del tradicional Campament de Tardor als Obits.
- Iniciació del segon Curs d'Alpinisme. Cicle A.
- Participació als rallys d'Esquí de Muntanya del C.E.C. (medalla de bronze) i del C.A.I. a la Val d'Azusa (lloc número 16, sobre 66 equips).

Primeres ascensions absolutes:

SANT LLORENÇ

- La patatona. Via Mangot - Esquinas.
- La paret de la Diagonal. Via Mangot - Soriano.

MONTSERRAT

- La Paret dels Anys. Via Berenguel - Morera.
- La Reina. Via G.E.S.A.M.

Primeres ascensions i escalades locals

MONTSERRAT

- La Besona Inferior. Via G.E.S.A.M. Segona Absoluta.
- Paret dels Diables. Via Reina Bellmont. 4.ª Absoluta.
- Paret dels Patriarques. Via TIM, 1.ª Femenina i 2.ª Absoluta.

- Camell dels Ecos. Via C.A.D.E.
- Paret dels Diables. Via Reina. Sánchez.
- PICS D'EUROPA**
- Naranjo de Bulnes. Via Rabadà - Navarro.

PEDRAFORCA

- Pollegó Inferior. Via Anglada - Cerdà. 3.ª Absoluta, 1.ª Hivernal.
- El Gat. Via Hamedes. Hivernal.
- Pollegó Inferior. Via Anglada - Auqué.

PIRINEU

- Balaïtous. Via Aresta N.O.
- Pic de l'Infern. Cara N. Hivernal.

ALPS

- PIZ BADILE. Via Aresta N.

DOLOMITAS

- Cima Grande. Via Directa Sassoni, 2.ª Nacional.

HOGGAR - SAHARA - ARGELI

- Tezuileg nord. Via Normal.
- Asekrem (2.800). Via Normal.
- Aukenet (2.550). Via N.O.
- Squinare (2.600). Via Cara Sud.
- Pointe-Jean (2.620). Via Dallas C. Oest.

HIMALAIA DE CATXEMIRA

- Mount Kalanoi (5.430). Via Aresta F. 1.^a Nacional i 4.^a absoluta.

ANDES SUD PERUANS I BOLIVIANES

- *Cordillera Vilcabamba*
- Cerro Soray i Punta Sud (5.540).
- Sud-Salcantay, 1.ª Nacional.
- *Cordillera Vilcarota*
- Abra Colquepunco (5.280). 1.ª Nacional.
- Nevado Coyllority (6.020). 1.ª Nacional.
- *Cordillera Reial*
- Cerro Sorata inf. (4.620). 1.ª Nacional.
- Chalcaltaya (5.450).

Així mateix al *campament del S.A.M.* d'enguany es realitzaren:

- AGUILLE DIBONA. Via Cara Est i Normal.
- DOMEDE NEIGE. Via Normal.
- COLL DE LA TEMPLE I PICS DE PILATTE.

EXPEDICIÓ GRONLAND - 73 TERRASSA

Membres de la Secció d'Alta Muntanya realitzaren en els mesos de juliol-agost d'enguany una expedició a l'illa de Groenlàndia realitzant nombroses ascensions entre les que cal remarcar l'ascensió de 18 cims, encara no assolits per cap altra expedició.

Seguidament a aquesta lectura, el senyor Àngel Casanovas presentà a l'assemblea el *programa a seguir*, que consisteix en el següent:

- Creació de comissions de treball per allò que sigui necessari.
- Creació d'una comissió per elaborar un projecte de reglament per a la S.A.M.
- Promoció d'ajuts per a adquisició de material particular.
- Creació d'una comissió per a estructurar el G.E.S.A.M.
- Creació d'una comissió responsabilitzada amb l'organització de sortides collectives tant d'esquí com d'escalada.
- Creació d'una comissió per a preparar el IV Campament de Vacances de la S.A.M.
- Comissió que treballi en la promoció dels rallyes i curses de muntanya amb l'ajut de subvencions.
- Realització d'unes reunions cada mes per tal de donar cabuda a uns precis i preguntes que vitalitzin la línia a seguir per la Secció.

Aquest programa quedà obert a totes les iniciatives personals i projectes que presentin les diferents comissions.

X CURSA D'ESQUÍ DEL VALLÈS NÚRIA-PUIGMAL-NÚRIA

Com cada any es realitzà el passat dia 10 de març, la tradicional cursa d'esquí, que organitza la S.A.M. del C.E.T.

Concorregueren a la cursa un total de 9 equips de 2 corredors cada un. Malgrat el mal temps i la boira baixa, la cursa es desenrotllà normalment, quedant els equips inscrits amb la següent classificació:

- 1er. equip: Miquel Prat - Narcís Serrat (C.E.T.), 2 h 21'15".
2on. equip: Alfred Martínez-Josep Codina (U.E.S.), 2 h. 48'45".
3er. equip: Miquel Riera - Àngel Casanovas (C.E.T.), 3 h 4'00".
4art. equip: M.ª Antònia Griñó-Joan Cervelló (U.E.S.), 3 hores 20'30".
5è. equip: Josep Novials - Jordi Anglès (C.E.T.), 3 h 20'45".
6.è. equip: Antonino Martí - Ramon Fusté (C.E.T.), 3 h 42'45".
7è. equip: Antoni Bros - Jaume Brugueras (C.E.T.), 3 h 53'15".
8è. equip: Josep Borràs - Salvador Serret (C.E.T.), 6 h 4'15".

Degut a un problema tècnic hagué d'abandonar l'equip format per Josep Gasol i Pere Buixasa (C.E.T.).

La Secció d'Alta Muntanya dóna gràcies a tots els participants a la prova, tant els corredors com els controls i equip escombra per la seva aportació al bon desenvolupament d'aquesta i té l'esperança de que l'any vinent, si Déu ho vol, ens hi poguem tornar a trobar tots per a gaudir una vegada més de les belleses de la muntanya.

CAMPAMENT D'HIVERN SOBRE NEU

El Campament d'hivern sobre neu que organitzà la S.A.M. es va portar a terme els passats dies 16-17-18 i 19 de març a la Vall de Campquerdós. Un total de 9 muntanyencs assistiren a aquest, on la nota predominant fou el fort sol i la calor. Els meravellosos dies que passàrem en aquella vall, amb l'únic abric de 4 tendes i les parets de l'esbelt Pedraforca, crec que ningú mai podrà oblidar-los. Gaudírem també intensament de l'alta muntanya hivernal amb l'ascensió al Pic Negre d'Envalira des del qual poguérem albirar al lluny els nevats massissos de la Pica d'Estats, del Cadí, del Puigmal, del Canigó, dels cims de la propera Andorra, en una de les èpoques de l'any on tot és més pur, més bell, més sublim, més blanc. Si a això

hi afegim la majestuosa solitud de la muntanya, sols trencada per la nostra veu o pel fregadís dels esquís en lliscar per les immaculades pales i pendents de la vall, tindrem una bona descripció d'aquest campament.

I així amb tots aquests records de muntanya i amb un companyerisme de veritables muntanyencs, tornàrem cap a casa, a la nostra casa de la plana, perquè una altra casa la tindrem sempre a la muntanya, dins dels nostres pensaments.

Francesc SOLER I LLAMAS

Secció d'Investigacions Subterrànies (S. I. S.)

ASSEMBLEA GENERAL REGLAMENTÀRIA DE LA SECCIÓ

El dia 19 de desembre, a dos quarts d'onze de la nit, es celebrà a la Sala d'Actes del Centre l'Assemblea General Reglamentària de la S.I.S., la qual va ésser molt concorreguda per membres de la Secció.

Després d'haver-se llegit i aprovat l'acta de l'Assemblea anterior, el president de la Secció, Salvador Vives i Jorba, llegí un resum de les principals activitats del passat curs. A continuació, el vocal de material, Jaume Centelles, donà a conèixer el material que s'havia comprat i el que hi ha actualment en total. Seguidament, en Josep Germain, tresorer, llegí l'estat de comptes.

Un cop haver parlat sobre el curs de 1973, el president va demanar si hi havia algú que es presentés per president del curs de 1974, i ja que no va ésser així, va demanar a l'Assemblea si estava d'acord en que seguis éssent-ho durant un any més. Aprovada per

unanimitat aquesta proposició, el president llegí la Junta que regiria la Secció durant el 1974 i que és la següent:

President: Salvador Vives i Jorba.

Vicepresident: Paulina Ballbè i Carles.

Secretari i Tresorer: Josep Germain i Otzet.

Bibliotecari: Eduard Vives i Noguera.

Propaganda: Manuel Vives i Noguera.

Material: Jaume Centelles i Jover i Jordi Centelles i Jover.

Topografia: Josep A. Ribas i Cervera.

Bioespeleologia: Antoni Serra i Sorribes.

Fotografia: Ramon Pineda i Rovira.

Després, llegí un esbós del programa oficial previst pel 1974. Finalment, va haver-hi una sèrie de preguntes que varen ésser contestades per la presidència.

RESUM GENERAL DEL CURS DE 1973

L'activitat feta per la Secció durant l'any 1973 és bastant intensa. Amb aquesta informació no volem fer pas comparances, però sí donar constància de moltes activitats i realitzacions les quals algunes ni tan sols s'han mencionat enlloc i poden ésser interessants.

— Membres de la S.I.S. (31-12-73):	318
Actius A:	67
Actius B:	40
Aspirants:	27
Numeraris:	184

(En la present relació van inclosos els de la Delegació d'Olesa de Montserrat).

— Exploracions realitzades: 306.

— Biblioteca: 15 llibres entrats i 10 revistes espeleològiques.

— Creació d'uns Fulls informatius, dels quals n'aparegueren 5 números.

- Edició del recull de treballs espeleològics "SIS-3", amb treballs realitzats pels membres de la Secció.
- Revisió i adquisició de nou material, comprat durant l'any 1973 el següent:
  - 7 electrons de 20 m.
  - 4 cordes de 40 m.
  - 2 cordes de 60 m.
  - 1 bot neumàtic de 2 places .
  - 1 cinta mètrica de 30 m.
- Es tingué relació i correspondència amb 19 grups diferents, tant regionals, nacionals com estrangers.
- Col·laboració amb el grup G.E.S. de Barcelona pel catàleg espeleològic de la Serra de l'Obac.
- Reforma de l'estatge de la Secció. També del seu Laboratori.
- Realització de tres films espeleològics: "Galeria Sardi de l'Avenç del Llest", "La Bòfia del Port del Comte", "Sis espeleopop".
- Es renovà el Reglament de la Secció, que actualment consta de 52 articles.
- Descobertes: Cova Petita de Castelldefels.
  - Coves A, B i C de Sant Pere de Ribes.
  - Avenç del Tòfol i Cova de la Canal del Solitari, a l'Obac.
  - Avenç Cremat, a Cabanes (Castelló).
  - Cova del Puig de les Morrerres, al Port del Comte.
  - Sumidero del Castellar, a La Pesquera (Cuenca).
- La Secció és membre de la Institució Catalana d'Història Natural.
- Pla d'Extensió Espeleològica.

La S.I.S. disposa d'un equip de pel·lícules i diapositives les quals van acompanyades per unes explicacions per tal de donar a

conèixer el què és veritablement l'Espeleologia. Aquestes conferències es projecten a col·legis, Centres i Entitats. Durant l'any 1973 s'en realitzaren 5.

Març i abril: II Curset d'Iniciació a la Topografia Subterrània.

8 d'abril: Participació al III Simposium de Metodologia Espeleològica, celebrat a Mataró.

19 al 23 d'abril: IV Campament de Setmana Santa al Graller Gran del Corralot, a la Serra del Montsec d'Ares.

Maig i juny: Seminari de bioespeleologia, amb sortides i classes teòriques i pràctiques.

16 i 17 de juny: Sortida d'Època a l'avenc de l'Endaló (Serra de l'Obac).

29, 30 de juny i 1, 2 de juliol: Operació Sub-balear 3. Exploració de Sa Campana, màxima profunditat dels Països Catalans (—304 m.).

22 al 29 de juliol: Participació a la Campanya Nacional "Piscarcano 73", a Hoz de Arriba (Burgos).

12 al 18 de juliol: Exploracions i recerques bioespeleològiques a Bujaruelo i Vallé d'Oiseau (França).

Juliol: Campanya al Nord d'Espanya, províncies de Santander i Oviedo. Exploracions a Posada de Llanes, Penilla de Taranzo, Mestas de Con i La Pereda.

12 al 17 d'agost: Picos de Europa. Zona d'Enol.

14 al 16 d'agost: Exploracions a la zona de Cabanes (Castelló).

Setembre-octubre-novembre: XII CURSET D'INICIACIÓ A L'ESPELEOLOGIA.

Novembre i desembre: Especialitzacions a la Topografia Subterrània i Bioespeleologia. Lliçons teòriques i pràctiques.

Setembre, octubre, novembre i desembre: Cada vespre, de 8 a 10 del vespre, es realitzaren pràctiques al Laboratori de la Secció.

16 de desembre: Col·locació d'un pessebre a l'Avenc de la Falconera (La Mata).

29, 30, 31 de desembre i 1 de gener: Exploració d'una nova cavitat de sal: El Sumidero del Castellar, de 120 m. de recorregut i 20 de fondària, a La Pesquera (Cuenca).

El Laboratori de la S.I.S. col·labora amb el Museu de Zoologia de Barcelona. Té relacions científiques amb el "Museum National de Zoologie" de París. Estudia la fauna (Invertebrats) de la nostra regió i del país en general.

Secció de Ciències Naturals

A través dels fulls mensuals informatius del nostre Centre hem mantingut als consocis al corrent de la reorganització feta en la Secció de Ciències Naturals.

Primerament fem una breu història. La Junta General Ordinària del C.E.T. celebrada el dia 2 d'octubre de 1914 acordà entre altres coses la creació d'una Comissió d'Estudis Naturals amb junta pròpia. (1). Aquesta comissió tingué ben aviat força importància en la vida del Centre, ja que per aquells anys les ciències anaven íntimament lligades amb l'excursionisme. És més, l'excursionisme en el nostre país més que un esport va ésser originàriament una afició cultural, una manifestació d'inquietuds espirituals, uns anhels de veure alguna cosa més que la quotidianitat, d'eixamplar horitzons, d'adquirir un coneixement de la realitat i de les coses que ens envolten. En resum, ciència, excursionisme i cultura, tots tres conceptes molt diferents semànticament de com ara els entenem, eren un conjunt, una unitat. Això explica el perquè de la fundació de la Secció i el perquè de la seva prosperitat.

La Secció tingué una vida creixent fins que els esdeveniments

---

(1). — Arxiu d'estudis del Centre Excursionista de Terrassa. Any III. Núm. 17, juliol-setembre de 1914.

polítics del país van incidir sobre ella de tal manera que ben aviat la seva activitat va decaure, com passà amb tots els Centres Excursionistes. Després de la guerra la seva activitat fou més aviat nul·la. En aquests últims anys, però, i coincidint amb el creixement del nostre Centre, s'ha anat observant un progressiu interès per les Ciències Naturals.

Això va decidir a alguns joves aficionats per les ciències a tornar a posar en marxa, o millor dit, a revitalitzar aquella Secció que tants anys havia restat quasi inactiva. És així com partint dels membres que continuaren aquesta tasca científica i ajuntant-se'n'hi de nous s'ha revitalitzat la Secció.

El dia 12 de febrer va celebrar la seva primera reunió d'aquesta nova etapa: una Assemblea General de socis on se'ls posà al corrent de la marxa de la secció i s'aprovà una junta que queda constituïda així:

JUNTA PER L'ANY 1974

President: Antoni Serra i Sorribes

Vicepresident: Eduard Vives i Noguera

Secretari: Jordi Cadevall i Vigués

Tresorer: Cristina Ballbè i Urrit

Director laboratori de Geologia: Jaume Serrate i Plans

Departament de Mineralogia: Jaume Serrate i Plans

Director laboratori de Botànica: Eduard Ballbè i Llonch

Departament d'Edafologia: Eduard Ballbè i Llonch

Director laboratori Biologia: Antoni Serra i Sorribes

Departament d'Entomologia: Eduard Vives i Noguera

Departament de Bioespeleologia: Antoni Serra i Sorribes

En la mateixa Assemblea s'aprovaren els Estatuts que regiran la marxa de la Secció, prèviament revisats per la Junta del C.E.T. La principal activitat de la Secció ha d'ésser el treball i la investi-

gació en el camp que s'ocupa. Per tal de donar la necessària eficàcia a la Secció s'han creat tres Laboratoris: El de Zoologia, el de Botànica i el de Geologia. Dintre de cada grup hi han diversos departaments i grups de treball i en un futur se'n poden crear més.

Abans la Secció d'Estudis Naturals, si no era un tot, era un molt en el Centre, ara, què és la Secció de Ciències Naturals? Creiem que poca cosa. Però, què pot ésser? Ens fa l'efecte que el que tots plegats tinguem interès que sigui.

Excursions realitzades

Solament es relacionen les que es comuniquen a la Vocalia.

Sortides a *mntanya* per membres de la S.A.M.

Durant el primer trimestre de 1974, s'han realitzat les següents ascensions i escalades:

MONTSERRAT

Dia 6 de gener: L'Agulla de l'Elefantet per: J. Mangot i A. Soriano.

Dia 13: La Panxa del Bisbe. Via: Ludwig-Casanellas per: J. Mangot i A. Soriano.

Dia 23 de febrer: La Trompa de l'Elefant. Via: Boy-Roca per: J. Brugueras i A. Bros.

El Sereno per: J. Capdevila, F. Soler, A. Martí, M. Riera i amics del C.A.S.

Dia 29: La Trompa de l'Elefant. Via: Boy-Roca per: L. Roca, A. Moncal i A. Hilla.

SANT LLORENÇ

Dia 6 de gener: Turó Roig per: J. Mangot i A. Soriano (1.ª Absoluta).

Dia 20: Punta Terrassa i Punta Sabadell per: J. Mangot i A. Soriano.

Cavall Bernat. Via: Sud-Oest per: F. Parera i J. Feiner.

Dia 3 de març: Punta del Mig. Via: Sostre per: F. Parera, A. Pérez i del Campo.

NÚRIA

Dia 16 de febrer: Núria-Noucreus-Noufonts-Núria per: M. Riera, J. Capdevila i F. Soler.

CERDANYA FRANCESA

Dies 16-17-18-19 de març: CAMPAMENT D'HIVERN SOBRE NEU a la Vall de Campquerdós. S'ascendí amb esquís al Pic Negre d'Envalira. Hi participaren: A. Moncal, A. Hilla, A. Martí, J. Novials, J. Valcells, I. Hernández, J. Malapeira, J. Ferrer i F. Soler.

NOTA. — Sols estan relacionades en aquest resum les activitats que s'apunten en un llibre especial per això, que està a disposició de tothom al local de la S.A.M.

Activitats d'espeleologia realitzades per membres de la S. I. S.

25 novembre: Cova del Forat Micó (Cardona), per R. Pineda, C. Miró, M. Vives, T. Serra, E. Vives, C. Ballbè, S. Vives, J. Centelles, J. Germain, J. Serrate, A. Marquès i M. Sala.

25 novembre: Av. Canal de Mura (St. Llorenç), per J. Rosaura i M. Domínguez.

25 novembre: Av. del Sot de la Bota (St. Llorenç), per J. Gorina, A. Bacarisas, M. Ariza, M. Milià, J. Boixader, R. Rius, J. Ribas i A. Clariana.

25 novembre: Cova de Mura (Mura), per E. Prat, M. Pons i amics.

1-2 desembre: La Bòfia del Port del Comte (Solsonès), per J. Segura, M. Vives, A. Bacarises i J. Germain.

2 desembre: 1.ª sortida pràctica del III^{er}. Curset d'especialització a la Topografia subterrània a la Cova Simanya Gran (St. Llorenç).

7-8-9 desembre: La Bòfia del Port del Comte, Cova del Puig de les Morreres i Av. dels Encantats (Solsonès), per J. Germain, S. Vives, J. Centelles, J. Rosaura, J. Verderi, Jordi Centelles, J. Vilaseca, R. Pineda, C. Miró, A. Marquès i M. Sala.

8-9 desembre: Av. de l'Espluga (l'Obac), per M. Vives, M. Milià, A. Clariana, M. Noguera i R. Badia.

9 desembre: Av. del Muronell (St. Llorenç), per M. Ariza, A. Hilla, M. J. Fuentes i M. Portero.

9 desembre: Cova Simanya Gran (St. Llorenç), per J. Ribas.

15-16 desembre: Av. del Pla i Av. Cremat (Cabanes, Castelló), per S. Vives, J. Centelles, J. Ribas i J. Germain.

16 desembre: 1.ª sortida pràctica del II curset d'especialització a la bioespeleologia a l'Av. de la Falconera (St. Llorenç).

16 desembre: Av. Llest (l'Obac), per M. Domínguez.

16 desembre: Av. St. Jaume de la Mata (l'Obac), per M. Domínguez, Jordi Centelles, J. Rosaura, R. Salvadó, J. Gorina i M. Noguera.

15-16 desembre: Cova de la Rabosa (Rasquera-Tarragona), per J. Segura, M. Milià, A. Clariana i A. Tejedor.

23 desembre: Prospeccions a St. Cristòfor, per S. Vives, J. Centelles, J. Germain i J. Rosaura.

22 desembre: Av. del Montcau (St. Llorenç), per R. Badia.

26 desembre: Av. de les Piques (l'Obac), per S. Vives, J. Centelles i J. Germain.

26 desembre: Av. de Can Pobla (St. Llorenç), per R. Badia.

30 desembre: Av. del Club (St. Llorenç), per R. Salvadó, F. Isern, J. Gorina, Jordi Centelles, J. Rosaura, M. Noguera i M. Domínguez.

29-30-31 desembre i 1 de gener: Sumider del Castellar i prospeccions a la zona de Minglanilla - La Pesquera (Cuenca), per S. Vives, J. Centelles, J. Germain i J. Vilaseca.

5 i 6 gener 1974: Cova del Pla de Servera (Cinctorres-Castelló), per S. Vives, J. Germain i J. Vilaseca.

6 gener: Av. de la Coma d'en Vila (l'Obac), per J. Boixader i J. Rosaura.

13 gener: 2.ª sortida pràctica del II Curset d'especialització a la bioespeleologia als avencs, Falconera i de les Piques (l'Obac).

13 gener: 2.ª sortida pràctica del III curset d'especialització a la topografia subterrània a l'avenc de Can Cadafalc (Castellar del Vallès).

13 gener: Av. de Can Castellet (Sentmenat), per J. Serrate, S. Vives, M. Noguera, J. Bassiner, J. Vilaseca i J. Germain.

20 gener: Av. de la Serra del Gall (l'Obac), per R. Pineda, S. Vives, J. Germain, M. Vives, M.ª C. Miró, J. Centelles, M. Sala i A. Marquès.

20 gener: Av. de la Canal de la Ravella (St. Llorenç), per M. Ariza i J. A. Ribas.

20 gener: Av. de les Pinasses (l'Obac), per J. Rosaura, A. Clariana, Jordi Centelles, J. Cañizar i R. Salvadó.

20 gener: Av. de la Coma d'en Vila i del Llest (l'Obac), per J. Boixader, F. Isern, J. Gorina i J. Ponsarnau.

26-27 gener: Av. Pouetons (Montserrat), per J. Rosaura, M. Domínguez, R. Salvadó, J. Cañizar i J. Gorina.

27 gener: Cova de les Ànimes (St. Llorenç), per J. Ribas, M. Ariza, L. Clotet, M. J. Fuentes i L. Moya.

27 gener: Cova de la Canal del Solitari (l'Obac), per S. Vives i J. Germain.

27 gener: Av. de la Canal de la Ravella (St. Llorenç), per M. Noguera, R. Rius, J. Vilaseca, J. Boixader, A. Clariana i M. Milià.

3 febrer: Av. de la Canal de Mura i Av. de la Serra Llarga (l'Obac), per J. Centelles, S. Vives i J. Germain.

3 febrer: Av. del Daví (St. Llorenç), per R. Salvadó, J. Rosaura i J. Raventós.

3 febrer: C-Av. de Vallmajor (Albinyana-Tarragona), per J. Segura, T. Panadès, J. Lloret i M. Domínguez.

3 febrer: Av. del Club (St. Llorenç), per M. Centelles, P. Gutiérrez i N. Satorras.

3 febrer: Av. del Picarol (l'Obac), per J. Boixader.

10 febrer: Av. del Daví (St. Llorenç), per J. Gorina, F. Isern, J. Ribas i J. Boixader.

10 febrer: Av. de les Pinasses (l'Obac), per M. Noguera, A. Clariana, M. Milià i J. Rosaura.

10 febrer: Av. de la Falconera i Av. del Llest (l'Obac), per J. Cañizar i R. Salvadó.

10 febrer: Av. de la Perla i Cova del Salitre (Montserrat), per M. Ariza, L. Clotet, A. Bacarisas, A. Hilla, L. Moya i M. J. Fuentes.

10 febrer: Av. de la Serra del Gall (l'Obac), per R. Pineda, M.ª C. Miró, M. Sala, A. Marquès, C. Ballbè, A. Serra, M. Vives, J. Centelles, E. Vives, J. Germain i S. Vives.

10 febrer: Coves d'en Carner (St. Llorenç), per J. Germain i S. Vives.

17 febrer: Cova del Manel (St. Llorenç), per J. Cañizar, R. Salvadó i J. Rosaura.

17 febrer: Av. de la Canal de Mura i Av. Llest (l'Obac), per M. Domínguez, T. Panadès i J. Lloret.

16-17 febrer: Av. de la Rota d'en Jironi (Zorita, Castelló), per J. Centelles, S. Vives, J. Germain, Jordi Centelles, J. Ribas, J. Gorina i J. Boixader.

24 febrer: Av. de la Canal de la Ravella (St. Llorenç), per J. Raventós, M. Vives, J. Vilaseca i A. Clariana.

24 febrer: Av. dels Pouetons (Montserrat), per J. Centelles, M. Domínguez, J. Gorina, T. Panadès i J. Lloret.

24 febrer: Prospeccions a Zorita (Castelló), per S. Vives, J. Germain, J. Centelles i J. Ribas.

24 febrer: Prospeccions a Artesa de Segre (Lleida), per P. Ballbè i R. Reynal.

Sortides *científiques* realitzades per membres de la S. C. N.

2 gener: Sortida biològica a Moià, per A. Serra i E. Vives.

6 gener: Sortida biològica a Camprodon, per A. Serra i C. Ballbè.

8-9 gener: Prospeccions biològiques a Can Robert, per A. Serra.

10 gener: Prospeccions biològiques als Caus i l'Obac (St. Llorenç), per A. Serra, C. Ballbè i E. Vives.

13 gener: Prospeccions biològiques a La Mata, per A. Serra i C. Ballbè.

14 gener: Prospeccions biològiques a Can Robert, per A. Serra i C. Ballbè.

10 febrer: Prospeccions biològiques a la Serra del Gall (Les Pedritxes), per A. Serra, C. Ballbè i E. Vives.

16 febrer: Prospeccions biològiques a Can Solà del Pla, per A. Serra.

16 al 21 febrer: Campanya biològica a Menorca (en general), per J. Vives.

24 febrer: Prospeccions biològiques a Cadaqués i Cap de Creus, per E. Vives.

2 març: Sortida biològica al Montseny (Sta. Fe i voltants), per J. Vives, E. Vives, M. Vives y J. Cadevall.

3 març: Sortida biològica a Rajadell (Manresa), per A. Serra i C. Ballbè.

9 març: Prospeccions biològiques a Les Fonts, per A. Serra i C. Ballbè.

16-19 març: Campanya zoològica a les regions de Cabanes (Castelló), Albufera (València), Port de Carresqueta (Alcoi) i L'Altet (Alacant), per E. Vives, A. Serra, C. Ballbè, M. Vives i J. A. Ribes.

24 març: Sortida oficial de la S. C. N. al Montnegre, per A. Serra, C. Ballbè, E. Vives, J. Cadevall, M. Armengol, M. Ariza, A. Hilla, J. Serrate i J. Vilaseca. Es recolliren mostres de la fauna i mineralogia de la regió.

DECORACIÓ

ELLSA, S. A.

Ctra. Martorell, 58

Telèfon 298 14 88

**CARLES
ALTIMIRA**

**Treballs de Fusteria industrial i per a la Construcció.
Especialitzat en la construcció d'esquís d'encàrrec
Reparacions i lloguer d'esquís.**

Ctra. de Montcada, 59 - Telèfon 297 50 76 - TERRASSA

CAMISERIA I CONFECCIONS

ORLEY

de VÍDUA PRAT

Sant Pere, 29

TERRASSA

Telèfon 298 55 51

Deportes   **Alpinos**

li ofereixen
el millor assortiment en

TOTA MENA D'ARTICLES
PER ESPORT

RUTLLA, 31 - TERRASSA - Telèf. 297 40 69

Arimón, 25

SABADELL

FOTOS

francino

Major, 9

Telèfon 297 28 33

TERRASSA